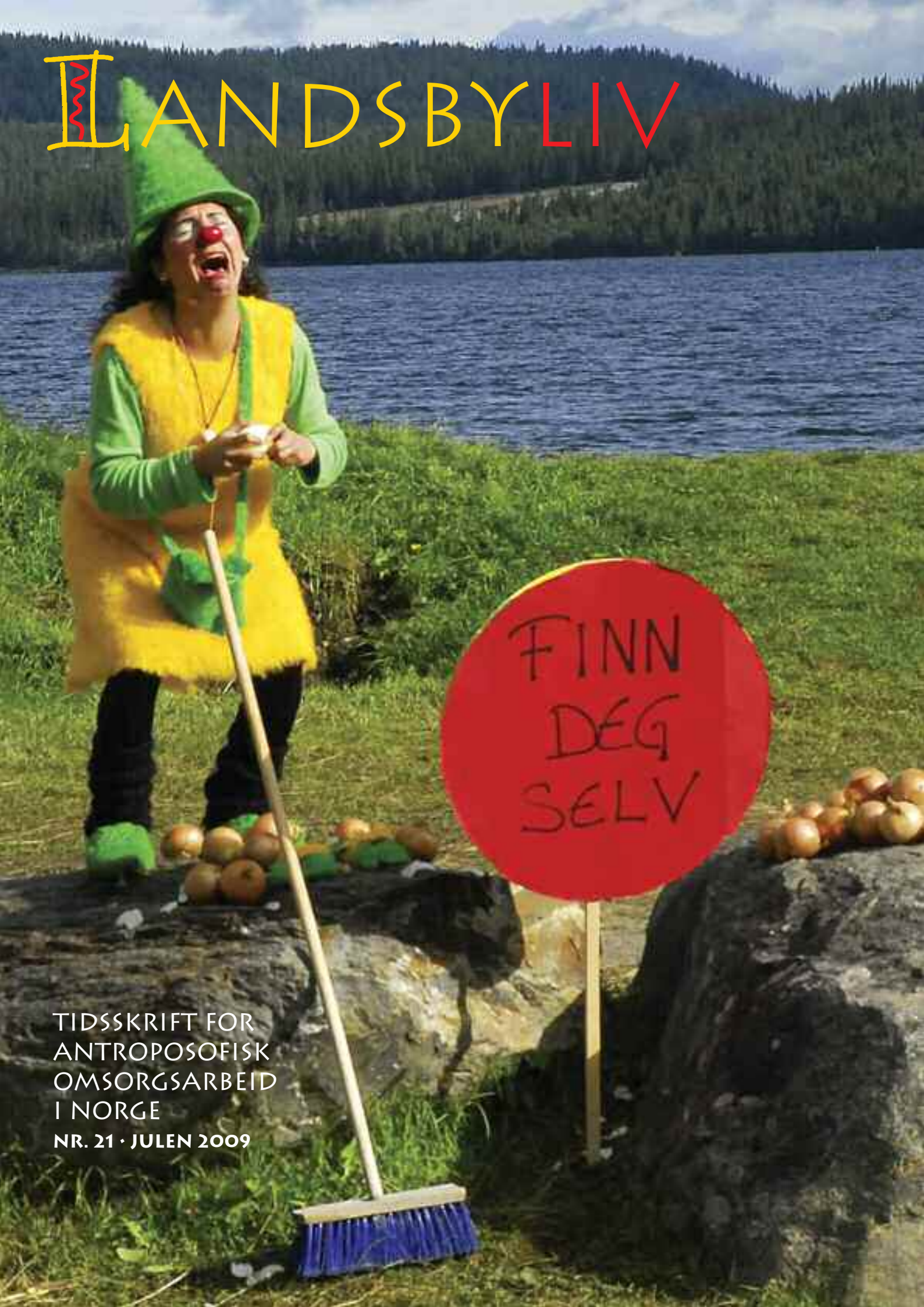

ILANDSBYLIV

TIDSSKRIFT FOR
ANTROPOSOFISK
OMSORGSARBEID
I NORGE

NR. 21 • JULEN 2009

Landsbyliv er et forum for mennesker som lever, arbeider og er engasjert i antroposofisk omsorgsarbeid i Norge. Tidsskriftet vil være "et vindu i verden". Det skal berike miljø, kommunikasjon og livskvalitet. Bladet kommer ut fire ganger i året.

Redaksjonsgruppen består av:

Dag Balavoine (ansv. red.), Jan Bang, Borgny Berglund og Svein Berglund.

Redaksjonelle medarbeidere:

Mari Kristiansen, Arnkjell Ruud, Hanne Kveli, Eva Houskova.

Det Norske Forbund for Helsepedagogikk og Sosialterapi består av selvstendige virksomheter som arbeider for og med barn, ungdommer og voksne mennesker med spesielle behov. Til grunn for forbundets arbeid ligger det antroposofiske menneskesyn, slik det er utformet av Rudolf Steiner.

Medlemmer:

- Helgeseter, Bergen
- Rostadheimen, Bergen
- Verdandi Stiftelse, Bergen
- Granly, Toten
- Grobunn, Hedemarken
- Helsepedagogisk Steinerskole i Oslo
- Helseped. Steinerskole på Skjold, Bergen
- Helsepedagogisk Steinerskole på Hedemarken
- Camphill Landsbystiftelsen i Norge

Camphill Landsbystiftelsens formål er å understøtte sosiale samarbeids- og livsformer utgått fra Rudolf Steiners tredelte samfunnsbilde, slik disse er forsøkt virkeliggjort i andre Camphillsteder grunnlagt av legen Karl König, og der den sosiale grunnlov forsøkes gjennomført.

Landsbyer:

- Vidaråsen Landsby, Vestfold
- Jøssåsen Landsby, Sør-Trøndelag
- Vellersund Gård og FRAMskolen, Sør-Trøndelag
- Hogganvik Landsby, Rogaland
- Solborg, Buskerud
- Kristoffertunet, Trondheim
- Det Økologiske Hus, Trondheim

De holdninger og synspunkter som er trykket i artikler i Landsbyliv er uttrykk for forfatterens egne tanker og holdninger og ikke nødvendigvis redaksjonens synspunkter.

Frist for innlegg til neste utgave: 22. februar 2010
Vennligst send innlegg til redaksjonen:

E-post: landsbyliv@camphill.no

Org. Nr. 954 475 492
Bankkonto nr. 1254 05 18562
ISSN 1504-0720

Alle utgaver av Landsbyliv ligger på www.camphill.no

Abonnement kr. 300,-

Distribusjonsadresse:

Landsbyliv, Solborgveien 21, 3520 Jevnaker

FORSIDEN: Klovn Zoldo, alias Oldoz Javidi på Peer For Alle-festivalen i august. Foto: Borgny Berglund

Leder

Med denne utgaven har Landsbyliv kommet ut 21 ganger, og vi kan våge å kalle det et voksent blad! Til å begynne med var bladet bare en skjør spire som ble holdt i live av en liten redaksjonsgruppe med god hjelp fra Landsbystiftelsen rundt det økonomiske. Takket være den støtten vi fikk, kan vi ubeskjeden mene at vi har klart å etablere et tidsskrift med kvalitet. Dere kan lese om det fruktbare samarbeidet med Fosen Trykkeri i denne utgaven.

I forrige utgave hadde vi en kronikk om forholdet mellom Camphill Landsbystiftelse og de andre antroposofiinspirerte omsorgsvirksomhetene i Norge. Vi lovet dere en videreføring. I løpet av sommeren og høsten i år er det blitt etablert en prosjektgruppe som har sett på muligheten til å utvide Landsbyliv til også å bli et fagtidsskrift for antroposofisk omsorgsarbeid i Norge. Redaksjonen ser at dette vil berike Landsbyliv og dere vil kunne legge merke til noen forandringer i bladet allerede denne gangen, særlig på denne siden.

Dette er et spennende skritt videre for oss. Vi utvider til å omfatte over 16 virksomheter med flere hundre medarbeidere og beboere. Vi satser på en større leserkrets med mange abonnenter og en økonomi som blir fordelt over virksomhetene. Men det er viktig for oss at vi klarer å fastholde profilen vår som er å være et vindu i verden og å gjenspeile livet på våre steder. Landsbyliv skal fortsatt være et sted der alle de som er involverte i virksomhetene kan se seg selv og sine venner og på den måten være en møteplass for mennesker og ideer.

Det er da med hensikt at denne utgaven fokuserer på to ting. Den ene er fellesskapsdannelse, inspirert av deltagelse på Mikaelkonferansen i Dornach i september. Her finner dere flere innlegg rundt dette tema, og vi håper at Landsbyliv kan bidra til å berike antroposofisk omsorgsfellesskap her i Norge. Den andre er "Peer for Alle"-festivalen, som ble avholdt på Gålå i august i år. I denne utgaven har vi flere innlegg fra deltagere og mange bilder fra festivaluken, som også var et samarbeid mellom mange virksomheter fra mange land.

Johannes Hertzberg gikk bort tidligere i år og vi har minnet ham her i Landsbyliv. Ole Westergaard har samlet sammen mange av de morsomme historiene som han kunne fortelle og skrevet dem ned. Vi benytter anledningen til å ønske alle våre lesere en God Jul og et Godt Nytt År med denne perlen fra Johannes Hertzberg store historietvalg:

Den stolte konfirmanten leser (med utpreget sørlandsdialekt), juleevangeliet foran en høytidelig og forventningsfull julaftenmenighet i Mandal domkirke: "Det skjedd i de dager at det utgikk et bud fra Keiser Augustus, at all verden skulle innskrives i Mandal"...

God lesing! Red.

Korrigeringsfrist fra forrige utgave: Dato for ungdomstreff er 22. til 26. februar, ikke som det sto i forrige utgave.

Høstdiktet som sto i forrige utgave er skrevet av Eli Hartman, ikke av Marius Siger.

Bildet av Erlend Havneraas på side 5 i forrige utgave er tatt av Nils Langeland og ikke Jason Havneraas.

Innhold

NYHETER

NYTT FRA STEDENE	§ 4
NYTT FRA LANDSBYSTIFTELSEN	§ 9
NYTT FRA HELSEPEDAGOGIKKEN	§ 11
MØTEPLASSEN	§ 21
GLIMT FRA VERDEN	§ 24

KRONIKKER

KRISTELIGE IDEALER I CAMPHILL?	§ 25
LEVENDE ORGANISASJONER	§ 27
FOKUS: FELLESSKAPSDANNELSE	§ 29

FASTE SPALTER

SKOLERINGSVEIEN	§ 31
LANDBRUKSLIV	§ 32
BRODER DYR	§ 35
BOKANMELDELSER	§ 36
OM LANDSBYSTIFTELSEN	§ 38
CAMPBILL NORGESKALENDER 2010	§ 44

Den Sosiale Grunnlov

Et samarbeidende menneskesamfunns velferd er større jo mindre den enkelte stiller krav om selv å få utbytte av sine ytelser.

Velferden øker jo mer den enkelte avgir til sine medarbeidere og jo mer hans egne behov tilfredstilles av de andres ytelser.

Alt som innenfor et menneskesamfunn motvirker denne lov, må i lengden på den ene eller annen måte avle ulykke og nød.

Rudolf Steiner

Foto: Borgny Berglund

Foto: Borgny Berglund

Dikt av Erlend Solberg

Og tenker meg om
Og historien
Er uendelig
Gåtefullt
Det klinger i meg
Og stjerner tennes
Ved mitt
Innerste gåtefulle hjerte

Foto: Borgny Berglund

Erlend Solberg 30 år

Vi traff hverandre første gang da han var gangske liten og kom å så vår Peer Gynt forestilling på Sletner. En stille veloppdragen gutt som takker for forestillingen.

Tekst og foto FRODE NILSTUN

Siden møtte jeg ham igjen på Vidaråsen i 2000. Jeg sang viser av Prøysen og merket plutselig en ivrig medsanger som kunne alle tekstene. Etter hvert kjente jeg han igjen og forsto at han kom fra et kulturelt hjem, med mye sang og litteratur. Men ikke alle fra kulturelle hjem utvikler impulsen videre! Erlend har særlig inter-essert seg for Henrik Ibsen og Peer Gynt. Han har en enorm evne til å lære utenat som har vist seg meget nyttig i vårt lange Peer Gynt-prosjekt.

De to siste årene har vi hatt skrive- verksted og han har vist en helt ny evne til å skrive. Han samler ord og vendinger fra litteraturen og setter det hele sammen på sin egen måte. Litt trist at det på Vidaråsen er så få som kan norsk godt nok til å forstå hans grammatikalske kromspring og akrobatiske c-momenter. Men han har heldigvis sin mor som med stor innlevelse kan synliggjøre hans dikt når noen vil høre.

Erlend er en artist og kunstner. Han har ennå mange muligheter til å uttrykke seg, men han trenger litt støtte, og gjennom at han synliggjør dette behovet kan han lære oss hvordan vi kan støtte hverandre.

Til fødselsdagen: En stor takk til alt vi har hatt sammen de siste 9 årene.

Erlend Solberg

Og et håp om at vi sammen kan utvikle noe i framtida.

Erlend som dikter

Hva er det som tiltaler meg i Erlends dikt? Hva er det som beliver meg når jeg leser Erlends dikt?

Tekst SYNNOVE SOLBERG

For det er nettopp det som skjer: Jeg føler meg belivet ved å lese diktene hans; de gir glede og overskudd og en følelse av dyp sammenheng i tilværelsen.

Det er noe med rytmen. Erlends dikt er fylt av en frisk og varm rytme; de har en vakker musikalitet.

Jeg kjenner igjen elementer fra barnesanger, dikt, skuespill som blir satt inn i nye sammenhenger. Det virker som om han har et vell av litterære opplevelser å øse av, og at han setter dem inn i diktene sine ettersom assosiasjonene kommer, men også ut fra en intuitiv følelse. Det

Foto: Borgny Berglund

virker som om han på tross av sin manglende evne til å redegjøre for hvert ord og begrep på en akademisk måte, eller kanskje nettopp derfor, kan behandle sitt stoff fritt.

Diktene hans virker på meg som modernistiske, lekne, i retning av det absurde, men allikevel med en dyp mening som gir meg inntrykk av en som er nær det usynlige, det "himmelske".

Plutselig kommer en spretten avslutning på et dikt:

"Det slår jeg en slag over
Strek med munter og profil."

Et annet eksempel:

"En kjenner det i magen
En kjenner seg slank
Når en setter seg ved
middagsbordet."

Til slutt et av de små diktene hans i sin helhet:

Sommerfugl

Jeg har lest i dine tanker
Spesielt et lite dikt
Diktet er i meg og deg
Og sommerfugl i vinterland et sted
vi setter oss
ned i en brygge.
Et lite sted for Henrik Wergeland
Og sommeren står for døren
– en sommerfugl
– en trekkfugl
Som sitter ved siden av deg i benken.

En hilsen fra Camphill Rotvoll

I august 1989 flyttet Rigmor og Veronica med en liten gruppe mennesker fra Vallersund Gård inn i Hans Collins veg nr. 5 i Trondheim for å starte et ettervernssted for mennesker som hadde vært en tid på Vallersund og fått hjelp med sitt rusproblem. Etter hvert kom også de første landsbyboerne, (Torbjørn Ullereng som i år kan feire 40 år til sammen i Landsbystiftelsen var den første.)

Tekst ANNE LANGELAND

Kristoffertunet ble de, etter hvert 3 bolighusene, kalt etter at Chris Baum, som var en av pionerene i begynnelsen, døde i 1992.

Samme år kom Ole og Brigitte flyttende med Ølen safteri og etablerte saftproduksjonen i det nyervervete gamle grisehuset. Et bakeri ble også etablert og butikken til Kristoffertunet ble utvidet.

Ganske snart ble Det Økologiske Hus etablert som egen avdeling under Landsbystiftelsen, helt uavhengig av Kristoffertunet.

Foto: Borgny Berglund

De siste 3 årene har det pågått en langsom prosess med å få de 2 avdelingene sammen med en felles hovedmålsetning og under en administrasjon. Det har vært samtaler og møter mellom medarbeiderne, landsbyboerne, ledergruppene og i styrene for de 2 avdelingene. Foruten møtevirkosomhet, har vi hatt et felles kommunikasjonskurs, vi har hatt felles kulturaktiviteter og måltider. Et ukentlig Rotvollting for alle er etablert og i det siste året et ukentlig ledermøte.

En viktig brobygger i dette arbeidet var Erlend Havneraas. Han kom til Kristoffertunet med sin kone Sandra for 3 år siden etter 35 år på Camphillsteder i Storbritannia. (Erlend kom til Vidaråsen i 1970 og bodde på rom sammen med Lars Henrik i H. Stefens hus før han dro videre for å arbeide med barn i Camphill Aberdeen.) Da Erlend kom til Kristoffertunet, trengtes det hjelp på Det Økologiske Hus og Erlend tok denne utfordringen. Gjennom hans sosiale evner, kulturskapende virksomhet og evne til å formidle antroposofi på en folkelig måte, ble det etter hvert bygget en god og trygg bro mellom de to Camphill avdelingene på Rotvoll.

Erlend var opptatt av at hvert verksted har sitt eget liv og må drives

av de som kan sitt fag enten det er veving, landbruk eller saftlaging. Kulturlivet og det sosiale er felles anliggender som forener alle som bor og arbeider på stedet. På Rotvoll er det nå 50 mennesker som har sitt virke. 22 bor på Kristoffertunet, resten kommer inn og har en arbeidsplass på ett eller to av verkstedene, noen hver dag, noen bare et par dager i uka.

Før sommerferien hadde vi flere visjonsdager sammen med alle som har arbeids- og eller bostedet sitt på Rotvoll for å se på hva vi gjør og hva vi vil gjøre i verkstedene. Noe av det som ble sagt der er at det er viktig at man vet hva man skal gjøre når man kommer på jobb om morgenen, en annen ting at det er viktig å få lov til å utvikle seg selv og lære nye ting, og at det er fint å kunne gjøre noe som noen andre trenger. Dernest så vi at det var ulike rytmer i verkstedene, en sommer- og vinterrytme i landsbruket, en vår- og høstrytme i safteriet, en dag- og nattrytme i bakeriet og at i veveriet er det ikke så store forskjeller på arbeidet i de forskjellige årstidene.

Ut i fra disse innsiktene kan vi kanskje begynne å se på hvordan vi kan hjelpe hverandre der det trengs.

Fortsetter på side 6

Vinterstemning på Rotvoll. Foto: Nils Langeland

Mange flere kloke og fine ting ble sagt som ikke får plass her nå, men vi skrev ned alt og nå kan hvert verksted arbeide videre med dette og lage sine egne delmålsetninger som må bli litt forskjellige om man lager saft og syltetøy, vever skjerf eller dyrker grønnsaker.

I felles ledermøter sammen med våre styreledere og et par gode naboer fra Jøssåsen, har vi sett på det administrative området; hvilke oppgaver finnes det og hva kan vi slå sammen? Hva er vi redd for med en sammenslåing, hva kan bli bedre?

På styremøter i de 2 avdelingene har styrene spurt de samme spørsmål. Er det en god ting å slå seg sammen? Men alle på Rotvoll har sagt JA. Berit som er en av veteranene her, har vært begeistret for sammenslåingen fra første stund fordi det er så hyggelig å være sammen. Og det er et veldig godt argument. I Camphill er det jo nettopp en oppgave å skape fellesskap, å glede seg over ulikheter og gi hverandre muligheter til å hjelpe hverandre.

Den 14. oktober i år hadde vi et felles styremøte for Kristoffertunet og Det Økologiske Hus. Der ble begge styrene oppløst og et interimsstyre for Camphill Rotvoll etablert. (Et nytt styre og ledergruppe vil bli valgt innen 1. januar 2010.)

Vi har valgt å bruke navnet Camphill Rotvoll for helheten. Bofellesskapet heter fortsatt Kristoffertunet og verkstedene Corona safteri, Rotvoll bakeri, Rotvoll gartneri og urteverksted, Rotvoll vevstue og Rotvoll Landhandel.

Da Kristoffertunet skulle feire sitt 20 års jubileum i august i år, døde Erlend etter et kort sykeleie. En av hans siste ønsker var at vi fortsatte å utvikle samarbeidet på Rotvoll særlig i åndslivsområdet. Derfor har vi også en utfordring i å arbeide videre med å forstå menneskets vesen og den sosiale tregningen, et arbeid som Erlend gav nye impulser til. Nå skal vi gjøre vårt beste og vi tror at han fortsatt vil hjelpe oss fra den andre siden.

Rotvoll fra lufta. Foto: Ole Vestergaard

Erlend Havneraas

Erlend Havneraas var en person som alle likte. Han var alltid positiv og veldig hjelpsom når det trengtes.

Tekst BERIT SUNDE

Første gang jeg traff Erlend var på Hogganvik den 13. August 1988. Det hadde seg slik at han og Sandra kjørte deres eldste sønn Michael dit til Hogganvik for at han skulle være der en periode. Allerede da oppdaget jeg hvor sympatisk Erlend var. Blid, rund, koselig og god. Det har han vært helt til han gikk bort. Jeg bodde selv på Hogganvik den gangen.

Sommeren 2006 kom Erlend og Sandra på besøk til Kristoffertunet nok en gang for å se seg om og i oktober flyttet de inn i første etasje på Olav Stockland Huset.

Spille gitar og synge var Erlend veldig flink til. Han var med og spilte og sang sammen med Tiina Uhlén, Kjell Helge og Kristin Åse. Ikke nok med det; hver morgen i lunchrommet i bakeriet hadde vi litt sang før vi tok fatt på arbeidet. Det var det Erlend som stod for. Det er mye godt å si om Erlend.

I april i fjor hadde vi fest nede på stranda, og jeg sang "Solskinn" av Alf Prøysen til mitt egen gitarakkompagnement, og Erlend stilte seg opp ved siden av meg og spilte på banjoen sin. Det var så morsomt syntes jeg. Han hjalp meg med å stemme gitaren min og skiftet strenger på den når det

Erlend Havneraas
Foto: Nils Langeland

var behov for det. Det var ikke nei i hans munn når jeg ønsket å få tekster på diverse sanger.

Det var veldig artig å spille gitar med Erlend. Han inspirerte meg veldig. Ja, jeg tenker med glede på hvor positiv og hjelpsom Erlend var. Jeg syntes han var veldig til å rose meg for arbeidet jeg gjorde på Corona, både inne og utenfor, med lusing utenfor butikken og bakeriet.

Til slutt vil jeg nevne at han fikk ordnet det slik at Kristoffertunet, det Økologiske hus, gartneriet, og veveriet kunne bli et fellesskap, og det har det også blitt.

Erlend kommer til å bli minnet. I november i årene framover kommer vi til å tenne et lys for Erlend. Han vil leve videre i våre hjerter.

Phyllis Jacobsen

Det er mange bilder som kommer til meg når jeg tenker på Phyllis, vi ble kjent på Vidaråsen, bodde sammen noen år på Hogganvik og senere på Solborg/ Alm. John og jeg flyttet til Hogganvik med 6 måned gamle Markus i 1976 og tilbrakte de neste tre år der sammen med Phyllis og Ivan før de flyttet videre.

Tekst ANGELA RAWCLIFFE

Foto BORGNY BERGLUND

For meg var Phyllis alltid amerikaner i ordets mest positiv betydning. Hun var preget av entusiasme og et dypt alvor for antroposofi, et stort hjerte og et åpent sinn som tok imot gjester, meldt som uanmeldt, med den samme glede og interesse. Hun var også en pioner av hele sitt vesen som brente for alt nytt og kunne ha lite forståelse for at det for andre ikke alltid var sak først og at det private behov kom i annen rekke.

Phyllis var en dyktig husmor men var i sitt ess i hagen. Sommeren da vi ankom Hogganvik var det utrolig varmt og grønnsakhagen var fylt med grønnsaker av mange slag, en overflod av bønner og mais og rundt husene var det en konstant aktivitet der Phyllis anla nye blomsterbed, flyttet steiner og førte en nesten personlig krig mot skvalderkålen, et iherdig ugress hvor bare en liten bit rot kan bli til en kraftig ny plante. Hun tok alle midler i bruk, unntatt gift, i kampen for å tilintetgjøre dem, hun vant kanskje kampen, men absolutt ikke krigen. Skvalderkålen lever fortsatt i beste velgående på Hogganvik og minner, i alle fall meg ofte, om Phyllis.

Fra urnenedsettelsen til Phyllis Jacobsen

Den første tiden på Hogganvik sammen med Phyllis og Ivan var fortsatt preget av pionerånden. Alle mann sto opp klokken seks enten gikk de i fjøset, fikk unnagjort husarbeid, arbeidet i hagen, anla dammen bak Annekset (Fartein Valen Hus) eller laget frokost og passet på småbarna. Etter frokosten samlet alle seg på gårdsplassen og dagens plikter blir fordelt. Senere ble denne stund forvandlet og de som hadde anledning kunne møte opp hos Phyllis og Ivan kl 6.30 og studere antroposofi, noe som har betydd mye for mange unge mennesker.

Hver lørdag ettermiddag var Phyllis ute og raket og ryddet gårdsplassen og plassen foran husene som forberedelsen for søndagen.

Mye mer kunne skrives men jeg vil avslutte med de ord som Phyllis ofte leste og var en viktig del av hennes bestrebelse på å danne Camphill felleskap:

”Derved at menneskene frivillig lar sine følelser stråle sammen vil det igjen skapes noe som rekker utover det blott frigjorte (emansiperte) menneske. Det frigjorte menneske har sin individuelle sjel, den går aldri

tapt når man engang har tilkjempet seg den. Men derved at menneskene finner sammen i frivillige sammenheng, grupperer de seg rundt sentrale punkter. Følesene som på den måte strømmer sammen til et midtpunkt, gir igjen åndelige vesener anledning til å virke som en slags gruppesjel, men de har en helt annen betydning enn de gamle gruppesjeler. Alle tidligere gruppesjeler var vesener som bandt mennesker i ufrihet. Men disse nye vesener lar seg forene med menneskets fulle frihet og individualitet...

Jo mer der dannes sammenheng og jo mer det der i full frihet utvikles en felleskapsfølelse, desto høyere vesener skal det stige ned til menneskene og desto raskere vil jordplaneten åndeliggjøres.” (Tatt fra et foredrag av Rudolf Steiner 1908)

Takk for alt du har betydd for meg og mange andre!

Om å jobbe i butikk

To ganger i uken jobber jeg i en matbutikk. Ved å jobbe utenfor Camphill får en kontakt med bygdefolket, og det synes jeg er morsomt.

Tekst MARI KRISTIANSEN

På jobben i butikken møter jeg mange folk, det er mange faste kunder. Folk fra Vallersund Gård handler der, så det er morsomt å møte på kjentfolk mens jeg arbeider. Jeg har jobbet her i halvannet år, og trives veldig godt. Det er ikke så langt for meg å dra på jobb. Det tar ca. 6 minutter å sykle eller ca. 20 minutter å gå.

Foto:
Mauricio Skjetne

Jeg har en 20% stilling der, jobber to halve dager i uka. Resten av dagene jobber jeg i Vallersund Gård med forskjellig som matlaging og vevestue.

Når jeg kommer til butikken bruker jeg å gå og skifte til butikkklær. Jeg begynner om formiddagen, så da bruker varene å komme. Når varene har kommet, kan jeg begynne med å pakke ut varer og sette dem i hyllene.

Jeg får også sitte litt i kassa. Det har tatt meg en stund å lære alt, men nå har jeg blitt sånn passe god til å ekspedere. Så må en i tillegg være i

godt humør da, for kundene liker jo ikke sure kassadamer... Jeg prøver å jobbe så effektivt som mulig, så kundene slipper å vente så mye. Jeg synes at det er artig å sitte i kassa, men ikke for lenge for da blir jeg sliten av all konsentrasjonen. Da vil jeg heller jobbe inne i butikken og på lageret.

På tirsdager kommer varene, og når de har kommet får jeg meg endelig jobb. Det er jo ikke bare meg som jobber da, det er nok jobb til alle. Det er tre damer til som jobber i butikken, og en mann som noen ganger er på kontoret eller i kassa. Det er Else og Hilde, de er svigerinner og de har jobbet der i mange år. Så jeg har kjent dem helt siden jeg var liten, da jeg brukte å komme til Vallersund i feriene for å besøke familien. Så er det Helene som også alltid er snill og blid. Det er jo viktig å være i godt humør, så da får man kundene til å komme tilbake og handle en annen gang. Jeg synes det er kjempetrivelig å jobbe med dem. Det er en god tone mellom oss. Vi bruker å spøke med hverandre og snakke om alt mulig rart sammen.

Det er viktig på en arbeidsplass at en liker de andre kollegene. Hvis ikke jeg hadde gjort det, hadde jeg ikke villet jobbe der. Så det har mye å si.

På fredagene hjelper jeg til med å legge inn bestillinger og bringe det til Vallersund Gård. Noen ganger er det

Mari i aktivitet. Foto: Dag Balavoine

så mye bestillinger at det ikke blir plass til meg, så da kjører noen alene. Jeg synes det er artig når jeg får lov til å være med å kjøre og levere varene. Da møter jeg kanskje på noen jeg kjenner.

Ofte kommer det innom kjentfolk, og da bruker jeg å slå av en liten prat, hvis de tar seg tid. Det gjør de oftest, og det er jo bare hyggelig. En holder seg oppdatert i bygdesladderer når en jobber i en butikk. Jeg tror det er en av de mange plassene der en møter mye folk.

Om morgenen og formiddagen er de eldre der, og når skolen er ferdig kommer skolebarna. De kjøper oftest noe godteri eller bakverk og setter seg sammen ved bordet. Alle sammen er så blide og greie, så en blir i godt humør av å jobbe der da. Det er ikke ofte at jeg møter et surt fjes der nei.

Det kan være travle dager noen ganger, spesielt mot høytidene, men vi er likevel blide. Om det er en sur og stresset kunde, så blir vi ikke sure for det. Så jeg gleder meg til å komme til butikken igjen, og sette i gang med å arbeide. For her er en jobb jeg akter å beholde. Takk til alle dere som er her som får meg til å trives så godt her i butikken. Det er fint å jobbe og vite at en gjør nytte for seg. Så slik er det å jobbe i en butikk.

Mari blant sine kollegaer
Foto: Dag Balavoine

Camphill House. Arkivbilde

Karl König Arkivet

Arkivet befinner seg i Camphill House i nærheten av Aberdeen, Skottland, det huset hvor hele Camphill bevegelsen stemmer fra. Oppgaven for den gruppen som står rundt dette arkivet er å bevare og vedlikeholde original dokumenter så de blir tilgjengelig for fremtiden. De utgir et nyhetsbrev og flere bøker. Landsbyliv vil dekke arbeidet fyldigere i sammenheng med utvielsen av en norsk oversettelse av biografien til Karl König, som kommer ut i begynnelsen av neste år.

De følgende bøker er nå gitt ut av arkivgruppen:

- "Seeds for Social Renewal"
- "Karl König: My Task",
- "Karl König's Path into Anthroposophy"
- "Ita Wegman and Karl König"
- "The Child with Special Needs"

De som vil vite mer kan ta kontakt:
Karl König Archive, Camphill House,
Milltimber, Aberdeen,
AB13 0AN, United Kingdom
E-post:
Aberdeen@karl-koenig-archive.net

Se også intervju med Richard Steel i Møteplassen i denne utgaven av Landsbyliv. *Red.*

Et helt spesielt oppdrag

Fosen Trykkeri AS og Ulleberg Wold AS er et lite grafisk hus på Brekstad i Ørland kommune, naboen til Bjugn, hvor Vallersund Gård ligger. I høst feirer vi 50 og 20 år som bedrifter, og som en bursdagsbonus har Jan Bang & Co invitert oss til å sende en hilsen til alle lesere av Landsbyliv.

Tekst MARIUS ULLEBERG

Landsbyliv på en, to, tre

Når vi lager Landsbyliv er det meg, Marius, som har ansvaret for det her på huset. Jeg sitter i redaksjonen og når Jan, Borgny og Dag er ferdige med å skrive og redigere innholdet, tar jeg over. Noe av det første jeg gjør er å se på bilder, for gode bilder er viktige for å kunne lage et godt blad. Spesielt viktig er førstesida, for den skal både «selge» bladet og formidle Camphills sjel.

Foto:
Borgny Berglund

Når bildene er gjennomgått, begynner det vi kaller «ombrekking». Da plasseres tekst, bilder og

annonser før bladet sendes til korrektur hos Jan. Når han er ferdig (Jan er veldig nøye!) retter jeg opp feil og mangler før han godkjenner bladet og vi forbereder trykking.

I mellomtiden har Terje Wold, som er daglig leder på trykkeriet, planlagt produksjonen; han har lagt en tidsplan, bestilt papir, farger og alt annet som trengs til trykkingen. Nå venter han bare på filmene så han kan lage plater som trykkeren trenger for å komme i gang.

Filmene lages i en fotosetter. Når jeg har fått grønt lys fra Jan, sender jeg sidene til en datamaskin som sørger for at bilder og tekst kan trykkes, at fargene blir riktig gjengitt og at alt havner der det skal.

Jeg forstår egentlig ikke helt hva som foregår, men det gjør Torunn Width. Hun er typograf og sjef for datamaskiner og system på huset, og hun sørger for at alt går på skinner.

Når Terje har laget plater kan Inge Lerstad gå i gang med trykkingen. Inge er grafisk trykker og en kløpper på sin Heidelberg Speedmaster. Han er veldig nøye, flink og effektiv, og det er ikke småtteri den gutten dytter gjennom maskinen hver dag!

Fortsetter på side 10

Noe av det første vi gjør når vi lager Landsbyliv er å finne et bra førstesidebilde.
Foto: Torunn Width, Fosen Trykkeri.

Etter trykking går bladet til falsing (bretting), stifting og renskjæring før det sendes til landsbyene og andre som har bestilt, og som forhåpentligvis blir fornøyd med resultatet.

Camphill – en berikelse

Vi jobber med veldig mange forskjellige reklameoppdrag og grafiske produksjoner gjennom året. Men det er med hånden på hjertet noe helt spesielt å jobbe med Landsbyliv, og på den måten nærme seg Camphill-bevegelsen og dens ideer og verdier.

«Bortenfor anstalt og ensomhet» sier det meste om landsbyideen, og «slagordet» treffer meg like hardt og godt hver gang jeg ser det. Et slagord skal ha innhold, og innholdet ser og forstår jeg stadig bedre gjennom arbeidet med Landsbyliv.

Gjennom arbeidet med bladet føler jeg at jeg har blitt kjent med mange av dere i landsbyene, og det er en berikelse å kunne ta del i daglig dont og fest. Og fest det kan dere! Dere hyller livet. Enten det er små eller store anledninger synges det, det diktes, det lages skuespill, kostymer og kulisser. Det er virkelig liv i landsbyene!

Et par stearinlys for Jøssåsen

Da jeg var russ i Bjugn tidlig på 80-tallet var jeg med på aksjonen «Tenn et lys for Jøssåsen». En fin tanke fra vår side, men jeg tenkte det også kunne gi litt kreditt hos jentene i klassen å vise interesse for dette... Uansett tanker eller baktanker,

Kjære Fosen Trykkeri!

På vegne av Landsbyliv, landsbystiftelsen i Norge og meg selv, vil jeg hjerteligst gratulere Fosen Trykkeri for den ærverdige alder av 50 års virksomhet. Det vitner om stadig ledelse og pågangsmot i det daglige, i en bransje som er uhyre presset. Det står det respekt av.

Jeg vet av erfaring, at grunnen til dette ligger i det gode arbeidsmiljøet som dere har klart å skape. Det er alltid vennlighet, beredskap og kreativitet å finne hos dere når vi henvender oss.

Nettopp dette er også grunnen til vår suksess med Landsbyliv, som i løpet av det kommende året kan komme til å vokse til nærmest det dobbelte. Det blir et nasjonalt "tidsskrift for antroposofisk omsorgsarbeid".

Jeg ser fram til mange kommende år i samarbeid.

I forbindelse med alderen vil jeg, av erfaring, påstå at livet begynner å modne som 50-åring.

Til lykke!

For Landsbyliv, Dag Balavoine

virkeligheten traff meg som en hammer da jeg forsøkte å selge lys rundt om i bygda. Stearinlysene var små, men veldig fine og jeg minnes at de luktet honning. Men ifølge «kjærringen» fikk man kjøpt mye større og billigere lys i butikken! Da jeg forsøkte meg med «symbolverdi» og et par andre argumenter så de rart på meg, og jeg skjønnte fort at dørsalg ikke skulle bli min vei å gå.

Heldigvis kjøpte mor, far og de nærmeste naboene noen lys, så jeg håper det bidro til å lyse opp litt på Jøssåsen.

Vi takker Landsbyliv og Camphill for tilliten dere viser oss, og for det fine vennskapet vi opplever sammen med dere!

INVITASJON

Ungdomstreff på Fjellheimen i Engerdal 22.-26. februar

Unge voksne møtes og vennskap oppstår

Programmet er ferdig skrevet og påmeldingen blir etter prinsippet "først til mølla"! Ungdomsaldergrensen er 30 år! Det gjelder både deltakere og medarbeidere. Medarbeidere må ha interesse i å være aktiv med hensyn til veiledning av og støtte til ungdom med spesielle behov.

I tiden fra 11 – 15 er det fylt med vanlig Fjellheimen aktiviteter: Langrenn, snøskooter, ake og sparketurer i glitrende frostvær. Og selvfølgelig trivelige matpauser rundt bålet...

Prisen for hele opplegget er maks 3.000,- kr. pr. pers. Det er for mat og overnatting, dagsturer med aktiviteter fra Fjellheimen, foredrag og samlinger, materialer, film og samtaler samt avsluttende dansekveld. Regning sendes i etterkant av oppholdet.

Samkjøring fra Hamar kan ordnes.

Vi gleder oss til å se deg!

Bindende påmelding NÅ til:
Ena Ulvund, Stiftelsen Grobunn,
Frenningveien 102, 2344 IIseng
ena.ulvund@gmail.com
telefon: 452 57 454

Antroposofisk markedsdag i Oslo

Lørdag formiddag i Oslo, jeg kommer gående ned gjennom Vika til Rådhusplassen i strålende septembervær. Der er mange i ferd med å sette opp telt og utstillingsvegger for antroposofenes markedsdag.

Tekst og foto JAN BANG

Det begynte i fjor for å markere 100 år siden Rudolf Steiner først kom til Norge, og – siden det ble slik en suksée det ble bestemt at vi skulle fortsette med dette en gang i året. Det er en fin anledning til å treffe mange antroposofiske aktivister og vise arbeidet frem til en bredere krets

Cato Schiøtz selger bøker

på samme tid. Så Landsbyliv tok seg en tur rundt for å se på hva og hvem som var der. Og det var et mangfold!

Cato Schiøtz selger bøker som bare det, med god hjelp av forfatter Arne Øgaard fra Pengevirke og Steinerskolebevegelsen.

Landsbystiftelsen har flere plakattstillinger, sammen med andre virksomheter i Norsk Forbund for helsepedagogikk og sosialterapi, Granly, Helgeseter, Grobunn.

Asker Steinerskole kom med sang og musikk.

Rudolf Steinerhøyskolen forteller eventyr

Vi tar kaffe og spiser sveler på Grønn Gourmet fra Sandvika, mens Gunn Anita fra Vidaråsen har med egne smørbrød hjemmefra.

Solen stråler og flere og flere mennesker strømmer gjennom på vei fra Oslo sentrum til Aker Brygge. Upåklagelig vær og mange mennesketreff!

Arnkjell Ruud fra Vidaråsen skrev senere i sin landsbydagbok:

Beboerne fra Vidaråsen dro til Oslo med buss. Her fant vi salgsboder og underholdning og Vidaråsen bidro med sine varer.

Musikk fra Steinerskolene

Dialogos – et ansikt mot verden

Hvordan synliggjør vi det som nærmest er usynlige kvaliteter i vårt arbeid?

Antroposofisk inspirerte virksomheter står overfor store utfordringer i vår tid. På sentrale områder som landbruk, medisin og utdanning går den politiske utviklingen i en retning som bryter med de opprinnelige intensjonene og ideene som kommer fra et antroposofisk grunnsyn. De fleste opplever at det blir stadig vanskeligere å arbeide ut fra et syn på mennesket og naturen som er åpent også for et åndelig innhold.

Det er en stor oppgave å nå ut i medier og offentlig debatt med innspill og kommentarer om disse forholdene samt å bidra til en samfunnsutvikling med impulser fra virksomhetene.

For å gjøre noe med denne situasjonen, er det behov for et ansikt mot verden for disse virksomhetene, et senter for profesjonelt arbeid rettet mot offentligheten – vi kan kalle det et media- og kommunikasjonssenter.

Et initiativ er tatt

Foreningen Dialogos har nå gått i gang med å etablere et slikt senter, etter samtaler med interesserte virksomheter og håper at flest mulig vil bli med i samarbeidet om dette senteret.

Senterets formål er å bidra til offentlig dialog om sentrale samfunns-spørsmål i tråd med Dialogos' formål og å informere om det arbeidet som skjer innenfor de virksomheter som er inspirert av antroposofien. Slik finner Dialogos seg i skjæringsfeltet

Foto: Borgny Berglund

Fra venstre: Ingunn Kroken, daglig leder og mediaansvarlig, Sissel Jenseth, administrasjon og prosjektansvarlig, Mathias Bolt Lesniak, webansvarlig og Regine Andersen, styreleder i Dialogos. Foto: Mathias Bolt Lesniak

mellom disse virksomhetene og storsamfunnet og ønsker å bidra til kommunikasjon begge veier. På sikt ønsker senteret å invitere flere samarbeidspartnere inn som deler verdiene om et mer menneskelig samfunn, et bærekraftig miljø og verdiene som ligger til grunn for sosial tregrening. Pilotprosjektet vil vare fra oktober 2009 til april 2010, da initiativet skal bli evaluert med tanke på eventuell permanent drift.

Senteret har fire arbeidsområder: Mediearbeid, utadrettet seminar- og konferansevirksomhet, interne seminarer og møter, og fra nyttår: en informativ hjemmeside. I pilotfasen vil virksomheten bli bygget opp steg for steg med utgangspunkt i et avgrenset temaområde. Formålet vil være å bygge opp et beredskap som gjør det mulig, på kort tid å kaste ut i debatten når det skal bli behov for det, – samt å være i stand til å forsøke å sette agenda og invitere til dialog.

Helsepedagogikk og sosialterapi er et viktig område

I pilotfasen vil hovedtemaet være helsepedagogikk bl.a. fordi det er egnet til å sette fokus på menneskesyn og menneskeverd, løfte de store og underliggende spørsmålene som virksomhetene deler, og fordi det er et tema som på ulikt vis berører mange av virksomhetene. Samtidig vil senterets medarbeidere lese sentrale aviser og søke på nettet for å fange opp det som rører seg i tiden på andre felter, og å følge opp åpenbare inn-

fallsporter ved å prøve å identifisere mulige skribenter som kan inspireres til å ta pennen fatt, og arrangere møter/seminarer ved behov.

Medarbeidere og omfang av virksomheten

To dyktige medarbeidere har gått i gang med arbeidet, foreløpig uten lønn, men i håp om at finansiering vil falle på plass: Ingunn Kroken og Sissel Jenseth. Regine Andersen, styreleder i Dialogos og Mathias Bolt Lesniak, varamedlem, har også bidratt mye til at dette initiativet kom seg på beina.

Kostnadene ligger på rundt kr. 208.000,- for pilotfasen. Dette bæres av virksomhetene som blir med i samarbeidet, etter prinsippet om å yte etter evne. Den nedre grensen er satt til kr. 5.000. I tillegg tas det sikte på å bygge opp engrennkapital på kr. 100.000 ved gavepenger. På sikt vil Dialogos søke om finansiering fra flere kilder også til driften, dersom senteret blir etablert på permanent basis. Dialogos deler lokaler med Antroposofisk Selskap i Oscars gate 10.

Dialogos håper på stor oppslutning om pilotprosjektet, både fra store og små virksomheter, fra de som står antroposofien nær og de som ikke identifiserer seg i like stor grad med den. I Dialogos er det plass til alle. Og det trenges størst mulig oppslutning for at dette prosjektet skal kunne folde ut sine potensialer.

post@dialogos.oslo.no

FN-konvensjonen for personer med nedsatt funksjonsevne

I september deltok jeg på Konferens for Helsepedagogikk og Sosialterapi i Dornach (Sveits) sammen med 64 personer fra ca 30 land hvor det er steder for utviklingshemmede mennesker. Tema var FN-konvensjonen for personer med nedsatt funksjonsevne.

Tekst RIGMOR SKÅLHOLT

Konvensjonen bygger på Men-neskerettighets-konvensjonen fra 1948. I Norge er den nye konvensjonen lite kjent. Den finnes i en foreløpig oversettelse på norsk, og er ennå ikke utgitt i papirutgave. Konvensjonen er ikke ratifisert av Norge. Det må foretas lovendringer i verge-målslovgivningen og eventuelt tvangsbestemmelsene i helse- og sosiallovgivningen før ratifisering. I beste fall kan konvensjonen bli ratifisert i 2010. 71 stater har ratifisert konvensjonen nå, bl.a. våre naboland.

Foto: Jan Bang

I Dornach møtte jeg Zsusza Mesterhazi. Hun er professor ved universitetet i Budapest. Her underviser hun bl.a. steinerpedagogikk og helsepedagogikk. Zsusza har sammen med en gruppe arbeidet med forberedelse av denne konvensjonen i mange år. Hun fikk gruppens forslag sendt til FN via den ungarske stat. Konvensjonen er oversatt til ungarsk, og Ungarn har allerede i 2007 ratifisert konvensjonen. Zsusza sa det er viktig å være forut! Zsusza Mesterhazi var 3 uker på Vidar-åsen i august for 24 år siden. Det ble et viktig gjensyn for oss begge nå i Dornach.

Det grunnleggende prinsipp i konvensjonen er allmenn borgerrett for personer med funksjonshemning, den gir frihetsrett og rett til hjelp og støtte til å leve et verdig liv. Konvensjonen er et paradigmeskifte i synet på funksjonshemning. Begreper som in-

tegrering og normalisering var begreper som preget holdninger fra 1960-tallet og framover. I konvensjonen brukes begrepet inkludering.

I konvensjonens fortale punkt e) heter det:

”...(de stater som er part i denne konvensjon) som erkjenner at funksjonshemning er et begrep i utvikling, og at funksjonshemning er et resultat av interaksjon mellom mennesker med nedsatt funksjonsevne og holdningsbestemte barrierer og barrierer i omgivelsene som hindrer dem i å delta fullt ut og på en effektiv måte i samfunnet, på lik linje med andre.”

Jeg tolker dette slik at det er våre holdninger som definerer funksjonshemningene fordi de ikke passer inn i det velsmurte samfunn.

Julia Kristeva (Dagsavisen 24.9.09), ungarsk språkforsker m.m. mener at funksjonshemning ikke først og fremst er et problem det må tilrettelegges for. Funksjonshemning handler om forskjellige måter å leve i samfunnet på. Mennesker med funksjonshemning er ikke medisinske kasus, men borger-subjekter. Hun sier at politisk kan det ikke lenger handle om å integrere. Dette begrepet representerer et umulig prosjekt om å utviske for-

skjeller. Det må handle om å inkludere alle mennesker i deres forskjellighet i det offentlige rommet, d.v.s. både skoler og arbeidsliv, og å gi rom for å forfølge den personlige løpebane...

Grunntonen i konvensjonen er at samfunnet skal tilpasse seg det som er annerledes. I artikkel 30 heter det bl.a. at personer med nedsatt funksjonsevne skal gis mulighet til å utvikle og utnytte sine kreative, kunstneriske og intellektuelle evner, ikke bare av hensyn til seg selv, men også til berikelse for samfunnet. (Uthevet av LBL).

Konvensjonen beskriver flere områder, og dette er noe av det som ble belyst på møtet i Dornach.

Skolen

Hvert menneske har rett på skole. Funksjonshemmede elever skal inkluderes. Dette er ikke noe nytt, men nytt er i følge konvensjonen tidsaspektet: De har rett på livslang læring.

Det må skapes et inkluderende utdannelsessystem. Det vil si at elevens utviklingsbehov setter premissene i skolen, ikke den utdannelsesstil hvor læring er målorientert på kunnskap.

Fortsetter på side 14

Framskolen på tur. Foto: Corinna Balavoine

Livsbetainger

Den enkelte skal selv bestemme hvor og med hvem han/hun ønsker å bo. Konvensjonen vektlegger valgmuligheten. Intensjonen i konvensjonen er å bygge ned institusjoner. Men i valget ligger også muligheten til å velge fellesskap. I artikkel 19 heter det "rett til å bo og være inkludert i samfunnet og forhindre isolasjon eller segregering fra samfunnet."

Arbeid

Alle har lik rett til arbeid. Alle har rett til å tjene til livsopphold gjennom arbeid. Samfunnet må legge til rette for at lik rett til arbeid blir en realitet. Oppgaven for vår tid er at menneskene ut fra en indre impuls kan bidra til det som trengs i fellesskapet.

Retten til ikke å arbeide finnes også.

Konvensjonen er uttrykk for tanker og holdninger som vi gjenkjenner. Jeg opplever konvensjonen som en bekræftelse på det menneskeverd som er inspirasjon for vårt arbeid.

Vår utfordring er å skape steder og rom for at personer med utviklingshemning får mulighet til å utfolde sin individualitet og bidra til fellesskapet. Mange trenger hjelp til å kunne velge, og valgmuligheten må gis til alle, også til de som tilsynelatende ikke kan velge.

Kari Gåsvatn beskriver i en kronikk i Aftenposten (25.9.09) "Borger – ikke

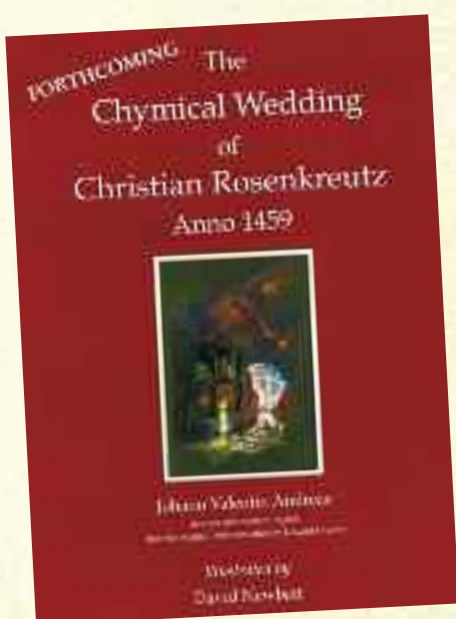
Å lære om verden. Foto: Dag Balavoine

braker" erfaringer med den kommunale omsorgen hvor hun forsvarer sin datters borgerrettigheter.

Disse borgerrettighetene kan vi trygt også ta opp til stadig ny vurdering i våre kretser. Hvordan lever respekten for privatsfæren for de som lever i de fellesskap og skoler vi bærer ansvar for? Hvilke holdninger og begreper kunne vi bytte ut?

Vi omtaler personer som "beboere" og "landsbyboere". Kunne det finnes noe annet? Kanskje borger?

Zsuzsa Mesterhazi oppfordret til å tenke forut, være med i å prege samfunns holdninger. FN-konvensjonen for personer med nedsatt funksjonsevne gir en svært god plattform å bygge videre på.

Christian Rosenkreutz av David Newbatt

David Newbatt er kjent av mange i våre landsbyer, særlig på Solborg hvor han har malt et flott veggbilde i Olavsalen som viser den Hellige Olav.

Nå kommer David med en ny bok hvor han har illustrert Det Alkymiske Bryllup av Christian Rosenkreutz.

Den er stor, den er fin, og de som kjenner hans malerier og tegninger vil finne et hav av deilige bilder her. Den kommer ut til påske, og kan forhåndsbestilles for en meget gunstig pris.

Ta kontakt for nærmere opplysninger:

Wynstones Press, Ruskin Glass Centre, Wollaston Road, Stourbridge, West Midlands DY8 4HE, England.

info@wynstonespress.com

«Peer for alle» – en eventyrlig idé som ble til virkelighet

Dag Balavoine, prosjektleder og Katharina Karlsson, prosjektmedarbeider
Foto: Borgny Berglund

For et år siden falt beslutningen om å virkeliggjøre ideen om en fjerde sommerfestival i Norge, i rekken av allkunstverk, slik det har vært i Järna, i Sverige, 2003, 2005 og 2007. Det var skikkelig skummelt å sette ideen ut i livet, men troen på at fellesskapet som hadde dannet seg gjennom disse årene også denne gangen ville være med på å bære et nytt allkunstverk fram, var det avgjørende. Det ble en helt utrolig fin festival.

Takk til alle som har vært med på å gjøre dette eventyret til en del av vår virkelighet.

Dag Balavoine

Gålå-eventyret

Denne sommeren ble for mange av oss på Solborg litt ekstra spesiell og spennende.

Tekst SABINA BARONOVA

Malthe Winje, komponist sammen med Inger Lise Oelrich, regissør
Foto: Borgny Berglund

Foto: Jan Bang

I august skulle vi dra til Gålå i Gudbrandsdalen. Her skulle vi vise frem en del av Peer Gynt. Vi øvde i mange uker og viste det frem for alle på Solborg på

selveste Sankthans dagen. Det ble framført foran Olav salen, det var en vakker solskinsdag og vi mottok stor applaus. Det var gøy å spille. Men kanskje jeg skulle kort forklare hva det var vi egentlig spilte.

Noen modige og energiske mennesker fikk ideen om å lage en Peer Gynt forestilling, hvor forskjellige grupper av mennesker med forskjellige omsorgsbehov kunne delta. Vi ble spurt om å fremføre siste delen av spillet – Hjemkomsten. Peer Gynt (Arild) kommer hjem etter mange års reiser og eventyr. Han møter Knappestøperen, (Ole Bjørn) som han må overbevise om at han fortsatt har en verdi utover kroppen sin. Han vet fortsatt ikke hvem han egentlig er som seg selv. Men til slutt møter han Solveig og får gjennom hennes kjærlighet en bekreftelse at han, i hennes tro, håp og Kjærlighet alltid hadde vært et rent og godt menneske.

Det var ikke så lett å forstå hele spillet og karakterene, men allikevel var det fylt med nydelige sanger og både artige og alvorlige scener.

På Gålå sto vi foran utfordringen å få hele Peer Gynt-spillet sammen i løpet av fire dager. Det var en kjempeutfordring for regissøren, Inger Lise Uelrich. Første dagen så det ikke så veldig lovende ut. Vi måtte forandre på noen ting og sangene måtte vi synge på den måten bandet ønsket. I siste øyeblikk skulle Karen skape noen eurytmi bevegelser til de siste scenene.

Fortsetter på side 16

Ragnhild Arntsen, konferansier (t.h) sammen med Lena Christin Aalerud
Foto: Borgny Berglund

Peer møter Knappestøperen
Foto: Borgny Berglund

Arild (Peer Gynt) og Hanne (Solveig) måtte lære å synge sangen på en helt ny måte. Det var til og med fryktelig kaldt og hver gang vi skulle på scenen begynte det å regne. Men vi ga oss ikke. Fredagen kom og vi skulle begynne, og første regndråpe falt på våre hoder. Men alt gikk bra. Igjen fikk vi stor applaus og sammen med alle skuespillerne fra Norge, Sverige, Danmark, Russland og Skottland koste vi oss på scenen.

Det var ikke bare øving der på Gålå. Hver kveld var det arrangementer, folkedans, diskotek, åpen scene og om dagen kunne vi velge forskjellige aktiviteter som dans, musikk, kano, fjelltur, ansiktsmaling og robåt. De to klovnene som laget artige innspill på morgen samlingene og mellom aktivitetene satt virkelig spor i mange av oss. Det var kjempe moro! Tenk på det, bare for moro skyld hoppet de inn i det iskalde Gålåvatnet for å svømme hjem til Sverige.

Hjemkomsten. Foto: Borgny Berglund

Dette var en god erfaring for alle som var med. Takk til alle skuespillerne som med stor tålmodighet og an-

svar var med på øvelser og som spilte så utrolig flott.

Fire unge mænd

Peter, Tore, Frederik og Kasper fra Hadruplund deltager i Peer Gynt festivalen i Gålå i Norge. De deltager kun i spillet som tilskuere, da de ikke har noget talesprog.

Tekst BJARNE TOUDAHL

De har dog forberedt seg ved at høre om Peer Gynt og hans liv, de har hørt sangene og gjennomgået teksten, så

Den grønnkledde
Foto: Borgny Berglund

På kjøretøyet skal godtfolk kjennes. Foto: Borgny Berglund

de ved, hva det hele handler om. Af aktivitetene har de deltageret i musikk og alle nyder samværet med de nye venner fra hele Norden. Der bliver knyttet kontakter – nogle af dem kan måske vise seg at blive varige.

Gruppen har hjemmefra også hørt om Norge, og på vore ture op i fjeldene oplever de nu landets karakter. Når de går oppe på Peer Gynt vejen imellom ur og sten, ser sneen der stadig gemmer sig i en kløft, de høje snedekkede fjeldtoppe hele vejen rundt, eller når de klatrer ned i bunden af de 40 m dybe jættegryder og mirakuløst kommer helskindet op igjen

– ja, så oplever de med alle sanser, hva Norge er. Også med smags-sansen da den presenteres for myseost i forskellige varianter.

En af deltagerne er meget påvirket af sin epilepsi. Under dette stævne udvikler han en større ansvarlighed og opmærksomhed på andre, end vi før har sett. Denne udviklingen ville ikke ske på en ferie i en mindre gruppe. Hele stævnet er bygget op om et stort kunstværk. Og gjennomtrængt af en kunstnerisk måde at møde verden på. At deltage i et sådant meningsfuldt samvær giver et løft i livskvalitet – også for de fire fra Danmark.

Dette er min stemme!

Fra Jeanne D'Arc av
George Bernard Shaw

Tenn bålet! Tror dere jeg frykter det mer enn å leve som en rotte i et hull!

Stemmene mine hadde rett.

Ja, for de sa meg jo at dere var noen tåper alle sammen, og at jeg ikke skulle høre på de pene ordene deres og ikke stole på deres barmhjertighet. Dere lovet meg livet, men dere løy. Dere tror at livet bare er å ikke være død. Det er ikke vannet og brødet jeg er redd for. Jeg kan leve på brød – når har jeg forlangt mer? Det er ingen plage å drikke vann, hvis vannet bare er rent. For meg er det ingen sorg ved brødet, ingen lidelse ved vannet.

Men å ta fra meg himmelens lys, å stenge meg inne, så jeg ikke får se markene og blomstene... å lenke føttene mine, så jeg ikke lenger kan ride med soldatene eller klatre opp på høydene... å tvinge meg til å puste i et klamt og skittent mørke og ikke la meg slippe ut til alt det som på ny kan lære meg å elske Gud, når deres ondskap og dårskap frister meg til å hate ham... alt dette er verre enn den ovnen i bibelen, som ble glødet syv ganger. Jeg kunne godt unnvære stridshesten min, jeg kunne traske omkring i skjorter, jeg kunne holde ut å se fanene og trompetene og ridderne og soldatene dra forbi meg og selv bli tilbake som andre kvinner, hvis jeg bare kunne høre vinden i trærne, lerkene i solskinnnet, de små lammene når de breker i den friske morgenkulden og de velsignede, velsignede kirkeklokkene, som bærer englestemmene mot meg som bølger gjennom luften.

Men uten dette kan jeg ikke leve, og når dere vil ta det fra meg, eller fra noe annet menneskelig vesen, så vet jeg at deres råd er av djevelen og at mitt er av Gud.

Marte Wexelsen Goksøyr
Foto: Borgny Berglund

Tekst av Marte Wexelsen Goksøyr fra hennes tale på Gåå

Jeg vil gjerne være en Jeanne D'Arc. Hun er fri, selv om bålet venter henne. Hun forteller de som har makten hva som er viktig for henne i livet, hva som får henne til å kjenne at hun lever. Dersom hun blir fratatt dette, vil hun heller dø.

Hun tror på drømmene sine, og virkeliggjør dem. Hun tror på det andre regner som umulig, og gjør det mulig. Hun går på tvers av vedtatte normer. Hun er kvinne, kler seg i mannskler, og samler en liten hær for å kjempe for det hun tror på. Ved dette provoserer hun makthaverne, og gjør mange usikre. For meg er dette viktig. Selv om stykket er skrevet i en annen tid, opplever jeg det som dagsaktuelt. Jeg ser for meg samfunnet i dag som rettssalen med makthaverne.

Jeg vil ikke la andre styre livet mitt. Jeg vil også tro på det som er viktig for meg, og virkeliggjøre det så langt

jeg kan. Jeg ønsker å være med på å forandre. Jeg vil snakke for oss alle.

Slik jeg ser det, er en av kunstens muligheter nettopp å stille spørsmål ved vedtatte normer, for på den måten å få folk til å tenke nytt.

Det at jeg har Downs syndrom og har spilt på Torshovteatret og Riksteatret mener jeg gjør nettopp dette, og er samtidig med på å skape et mer inkluderende og mangfoldig samfunn.

"Askepott, en versjon for voksne" var også et politisk stykke. Askepott fikk heller ikke være med på ballet. Hun ble fortalt at hun ikke dugde, og holdt utenfor.

I min dokumentarfilm "bare Marte" ville jeg finne ut av hvor problemet lå, ved å rette søkelyset på folks holdninger til mennesker med funksjonshemming, ved å intervju dem. Hvorfor har ikke jeg de samme rettighetene som mine venner?

I april ble jeg invitert av Dagbladet til å skrive en 1. mai-tale til Magasinet. Også her stiller jeg spørsmål ved samfunnets holdninger. Jeg vil gjerne lese den her.

1. mai forbindes med solidaritet og klassekamp. Jeg ønsker ikke kamp, men større bevissthet som kan føre til et bedre samfunn for alle.

Norge har tatt mål av seg til å bli verdens mest inkluderende samfunn. Slik jeg ser det, lever vi i et ekskluderende samfunn. Det er "oss", og de som er "annerledes". Er ikke alle annerledes?

Da jeg begynte i barnehagen, ble jeg integrert, de andre bare begynte. Integrert fra hva da? Betyr det at jeg egentlig ikke hørte til? Er det noen som fra fødselen av ikke har en selvfølgelig plass, med de samme rettigheter som andre?

Nærmere 90% av norske kvinner som får påvist Downs syndrom hos fosteret, velger å ta abort.

Fortsetter på side 18

Tallet er stigende. I Danmark fødes nå sjelden barn med Downs syndrom. Der er det gjort økonomiske beregninger som viser hvor mye samfunnet sparer ved å luke dem bort før de blir født. Da innføringen av tidlig ultralyd ble evaluert, ble prosjektet betegnet som vellykket fordi tallet på aborterte fostre med Downs syndrom hadde økt dramatisk.

Abort etter 12. uke må søkes om, unntatt når fosteret har Downs syndrom eller en annen funksjonshemming som blir betegnet som alvorlig. Da er det fri abort. Det er her snakk om sen-aborter, så sent som i 20 uke av svangerskapet. Noen fostre har altså ikke samme beskyttelse.

Igjen må jeg spørre: Hører vi ikke til?

Mangfoldsåret ble avvirket i 2008 uten at minoriteter som mennesker med funksjonshemming var medregnet. Det gjaldt bare etniske minoriteter. Er vi utenfor mangfoldet?

"Mongo" og "Downs" er i dag aksepterte skjellsord. Dersom man banner på skolen får man refs, og risikerer å bli innkalt til foreldresamtale. Om man bruker "mongo" eller "downs" bryr ingen seg.

Alle mennesker skal bli inkludert. Alle mennesker skal bli trodd på. Alle mennesker er forskjellige, og alle har like stor verdi. Slik det er nå, blir mennesker med funksjonshemming plassert i grupper. På skolen blir det opprettet spesialgrupper. Dersom alle barn hadde fått lære i sitt eget tempo, hadde ikke dette vært nødvendig.

Mennesker med det man kaller utviklingshemning har ikke rett til utdanning utover videregående skole. Man får på denne måten heller ikke, som andre, mulighet til å videreutvikle sine talenter og muligheter. Tror noen at jeg slutter å lære etter at jeg har fylt 19 år, bare fordi jeg har Downs syndrom?

I arbeidslivet forventes det at man uføretrygder seg og jobber på en vernet arbeidsplass med noen få kroner timen i lønn. Noe annet er svært uvanlig. Selv om mange

mennesker med funksjonshemming kan arbeide, tror ikke folk at vi kan noe.

Dette systemet er misbruk av menneskers arbeidskraft. Alle burde få en ordentlig lønn for det arbeidet de utfører, noe annet er diskriminerende. Norge er opptatt av å motarbeide at mennesker blir misbrukt når det gjelder arbeid i andre land, for eksempel barnarbeid, men er dette noe bedre?

Når det gjelder bolig, blir det opprettet bokollektiver for mennesker

med funksjonshemming. På disse boligene blir det ansatt personale. Da blir det lett de som bestemmer. Det kaller ikke jeg et hjem. Dersom man trenger hjelp, skal man selv få ansette en eller flere personer til dette.

For at Norge skal bli et inkluderende samfunn, må vi få oppleve hverandre. Vi må blandes, ikke grupperes. I Norge er mennesker med funksjonshemming blitt gjemt bort på institusjoner liggende øde til, slik at folk skulle slippe å se oss. Holder samfunnet fremdeles på med dette, å holde noen utenfor?

Sommermøte på Gålå

I dagene 10. til 15. august samlet beboerne av forskjellige landsbyer til sommermøte på Gålå i Gudbrandsdalen. Vi skulle fremføre Peer for Alle på fredag 14. august på friluftscenen.

Tekst ARNKJELL RUUD

Det var morgensamlinger og forskjellige hadde sitt temainnlegg, Berit Rusten fra Norge, Bente Dahl fra Danmark, Helge Gudmundsen som er mediemann, forfatter og fotballtrener fra Flatås Lions Norge som fortalte en rørende historie om en gutt som heter Jørn. Marte Wexelsen Goksøyr og Svein Berglund hadde også sine innlegg. Det hele ble åpnet i regnvær mandag den 10.

Foto: Borgny Berglund

Første dagen da vi kom registrerte vi oss ved Anitras telt og vi møtte beboere fra Solborg, Hogganvik, Jøssåsen, Kristoffertunet, Vallersund, Finland og mange flere.

Det var også tid til en del bussturer, vi hadde spilløvelser og spiste lunsj og middag i Anitras telt. Vi bodde på forskjellige hytter der vi også spiste kveldsmat. Det var veldig kaldt på Gålå og vi fikk avkjølt oss litt.

Morgensamlingene hver dag ble åpnet av klovnene Zoldo og Deliz, det var informasjon og vi hadde

spilløvelser. Vi sang også og Malte Winje ledet oss. Torsdag hadde vi generalprøve og fredag kunne vi fremføre spillet for gjester utenfra. Etterpå fikk vi middag i Anitras Telt.

"Nordisk Allkunstverk – Peer Gynt sommeren 2009" er et samarbeidsprosjekt mellom Nordisk Forbund for Helsepedagogikk og Sosialterapi, teatergrupper der utviklingshemmede er en naturlig del av teaterarbeidet og arrangøren av Peer Gynt Festivalen i Gålå, "Peer Gynt AS".

Peer Gynts spørsmål: "Hva er det å være seg selv i grunnen" var tema for årets møte.

Fotballtrener Helge Gudmundsen sammen med Jørn
Foto: Borgny Berglund

Her skjer nemlig underverk!

Dette innlegget fant vi i *Magasinet Norden*. *Red.*

Tekst PER RITZLER

Av sommerens alle mulige og umulige festivaler spørres det om ikke "Peer for alle" ved Gålåvannet i Gudbrandsdalen var en av de viktigste.

Det begynte med ett møte på Gålå Handel. En svenske støvlet inn og ble glad i kassadamen. Derpå gikk han vel inn og ut av butikken et titalls ganger per dag for hver gang å erklære sin begeistring. Men kassadamen visste hvor landet lå, og ønsket både sin svenske beundrer og hans 300 funksjonshemmede venner velkommen til Gålå.

En sur og kald vind fra fjellmassivene i nord driver inn over Gålåvannet og tar nakketak på dvergbjørkene. Dagen for generalprøven er kommet. Første prøve i full kostymering. Spennning og nervøsitet ligger som et tykt teppe over skuespillene bak friluftssenen. Det svirrer av nordiske språk og av russisk og engelsk. Tiden er her, et års forberedelser skal bli teater. Henrik Ibsens Peer Gynt delt i 17 forskjellige deler i 8 forskjellige land. Trent og øvd på blant 400 funksjonshemmede, hjelpere og ledsagere under et år. Et utall forskjellige Solveig, Mor Åse og Peer Gynt'er. Nå skal alt føyes sammen. Peer for alle.

En Nordisk teaterfestival 2003 i Järna, sør om Stockholm, startet det hele, forteller Katharina Karlsson, som har vært med fra begynnelsen.

– Etter ytterligere to festivaler i Järna 2005 og 2007 mente vi det så var dags for Norge å ta over stafett-pinnen, forteller hun.

Slik ble det, og sammen med Peer Gynt AS og flere nordiske teatergrupper med utviklingshemmede som en naturlig og viktig del av teatervirk-somheten, arrangerer nå Nordisk For-

Peer hos Dovregubben. Foto: Borgny Berglund

bund for Helsepedagogikk og Sosialterapi festivalen for fjerde gang.

Knapt er ordet sosialterapi uttalt, før det skjer et under. Med den danske jenta med Downs syndrom som tyst og konsentrert vasket bordene under vår samtale.

– "Hun vred vannet ur fillen", roper en jente med kjøkkentjeneste.

– Hun vred vannet ut av vaskefillen og det har hun aldri gjort før, forteller en annen jente triumferende.

Hovedpersonen selv tar oppstandelsen med knusende ro og vasker videre.

– Sånn er det her, sier Katharina Karlsson. Det skjer under av og til.

Katharina forteller om verdien for de deltagende funksjonshemmede av å utvikles og synes, av å mestre å bli sett. I en verden som til hverdags er temmelig begrenset, men der teateret og selvtutfoldelsen og oppmerksomheten bidrar til å utvide verden.

– Du skal se første gangen noen av dem kommer inn på scenen, sier Katharina.

Og jeg ser. På scenen i blesten ved Gålåvannet. Et ensemble underjordiske vesener uten et snev av koordinasjon eller harmoni i koreografien. Men med en intensitet og styrke i fremføringen som skulle kunne felle selveste Dovre. Eller Nora fra Norge som gjemt i halmballene på scenen straks før entré tar en siste

sjekk i manus. Eller de russiske jentene i fargeglade klær i et laftet skur som med hodene sammen ler seg fillete og får også meg til å le selv om jeg ikke forstår bæret av russisk.

"Hva er det å være seg selv i grunnen", spør Peer Gynt. Det er også hva klovnene Zoldo og Deliz spør hver morgen, for å løfte frem deltakerne; få dem til å tenke, og å tørre å være seg selv, på sine måter.

– Men det er ikke så lett alle ganger, forteller Katharina Karlsson. Vi har for eksempel flere autister med oss, der rutiner og forutsigbarhet er noe av en forutsetning for deres hverdag. Men på en teaterfestival som denne er forutsigbarhet en mangelvare, forteller hun. Derfor kreves det mye av både deltakere og ledsagere av fleksibilitet, toleranse og ikke minst humor. Men det er det vi vokser på. Alle. Det er det vi får igjen, konstaterer Katharina Karlsson, med et skrått blikk mot vår danske venninne får å se om hun kanskje vrir vannet ut av vaskefillen enda en gang.

Så er det på tide å ta farvel. Etter en uke. En av de kvinnelige deltakerne sier; "Ha det" til kassadamen i Gålå handel. Hun har hatt det helt topp her på Gålå og i teaterensem- blet, forteller hun.

– Så bra, sier kassadamen. Og hvem spilte du?

– Mor Åse. Som død, forteller skuespillerinnen med lysende øyne og et bredt smil.

Karen i festdrakt. Foto: Verena Aalders

Yngste deltager

Verena Aalders fra Tamino initiativet i Oslo var også med på Peer Gynt eventyret. Hun tok med seg Karen fra Oslo som var stevnets yngste deltager! Som man kan se på bildene koste hun seg veldig og fant mange nye venner.

Fra Johannes Hertzberg

En fra langt, langt oppe i landet var kommet til by'n. Han så Peer Gynt på teatret.

Etterpå sa han: "At dette er så berømt, da gitt. Det er jo bare sitater alt sammen!

Peer Gynt festivalen

Vi var en hel gjeng fra Solborg som kjørte med to minibusser til Gålå i Gudbrandsdalen mandag den 10. august.

Tekst HANNE KVELI

Når vi kom fram var det henting av mat, drikk og nøkler til hyttene våre. På kvelden var det åpningsseremoni på amfiet. Der dukket det opp to søte klovnner, de het Zolda og Deliz.

Det var aktiviteter hver eneste formiddag og øvelser på ettermiddagen. Det kom mange folk fra forskjellige land; fra Finland, Danmark, Sverige, Norge, Russland og Skottland. Alle fikk smykker med to navn på og med det nederste navnet kunne man finne sin hemmelige venn. Vi traff gamle kjente og fikk nye venner for alltid.

Fredag den 14. kom det folk fra Trondheim i nord og Solborg i sør for å se den store forestillingen. Hver gruppe hadde øvd sitt eget stykke som ble satt sammen til en stor forestilling. Musikken var skrevet av Malte Winje. Når forestillingen var ferdig fikk vi "dacapoklapp". Regissøren vår het Inger Lise Oelrich fra Sverige. Det var en vellykket forestilling. Så var det festmiddag og dans i Anitras telt.

Lørdag den 15. var det pakking og frokost på hyttene. Så var det avslutningsseremoni på amfiet med klovnene, de er så morsomme, jeg håper de kommer igjen neste gang. Mange av arrangørene og musikerne fikk roser. Så var det hjemreise dessverre.

Bilde nedenfor: Zolda og Deliz
Foto: Borgny Berglund

PEER FOR ALLE 2009

– et nordisk allkunstverk på CD

CD med fotoreportasje fra Peer For Alle 2009 omfatter ca 350 bilder og tekster fra Peer Gynt. De som deltok får fornyet den magiske opplevelsen fra spillet på Gålå. For andre er dette en mulighet til å forstå hva som kan skapes i samarbeid med utviklingshemmede. Et samarbeid som strakte seg fra Skottland til Irkutsk i Sibir. Det hele ble sydd sammen til en helhet i løpet av en augustuke på Gålå.

20% av inntekten går til Peer For Alle-prosjektet.

Pris kr 175,- + porto. Bestilles via epost til post.berglund@gmail.com
Oppgi antall, navn og adresse

En bussjåfør med godt humør

Den første spiren til Landsbyliv var "Landsbyposten" som Per Engebretsen skrev da han bodde på Solborg. Det ble bare et nummer, men så kom Landsbyliv nr. 1... Takk til Per som hjalp ideen fram i lyset. Red

Tekst og foto BORGNY BERGLUND

Men Per Engebretsen er mye mer enn en bussjåfør med godt humør. Å komme hjem til Per i Åsbygda med Solborg som en nær nabo er som å komme til et gammelt "eventyrhus" i en spennende hage som han har lagt sin sjel og mye arbeide i.

For å begynne med begynnelsen; Per ble født i Oslo for snart femtifire år siden. Fra 12 til 15 år bodde han på en internatskole i Oslo drevet etter engelsk skolemønster. Etter gymnaset har han bodd i forskjellige kollektiv, hvor han traff Marlies. De stiftet familie og fikk etter hvert fire barn. Mattias ble født som den første – og så flyttet de til To gård på Nesodden, et lite småbruk som ble leid ut til Bofellesskapet Økoteket. Der kom nr. to til verden – Lena Maria, men hun døde bare to måneder gammel. Etter dette ønsket de å etablere en annen form for fellesskap. Turen gikk nå til Gran på Hadeland hvor Solveig ble født og Marlies og hennes venninner startet det som etter hvert ble steinerbarnehagen Gullfluglen.

De ble bedre kjent med Solborg og antroposofien, og overveide å flytte dit – et virkelig ordentlig kollektiv! Men så kom de frem til at de ikke følte seg modne nok ennå for et Camphill-liv. Dette måtte de tenke litt på.

Et år senere var tiden inne, men da viste det seg at Solborg ikke trengte nye medarbeidere. Derfor gikk turen i stedet til Vidaråsen hvor de ble i to år. Nye og varige vennskap ble knyttet – Ruth Wilson og Jan Bang – i dag 18 år seinere – er de fremdeles nære venner og naboer i Åsbygda!

Etter oppholdet på Vidaråsen gikk turen til Åsbygda i Ringerike og de

ble nær nabo til Solborg. Med god hjelp fra Solborg startet de "Den gode landhandel, Åsbygda" i et gammelt nedlagt butikkløkkale øverst i bygda. Dette var i 1993/94.

Økonomien ble det så som så med, det var ikke lett å drive en slik butikk i en liten grend. Det ble drosjekjøring i helgene for å få endene til å møtes. Miriam ble født og dermed ble det enda mindre tid til sosialt fellesskap. Så spurtes det etter en familie som husforeldre på Solborg, og de grep sjansen.

Butikken ble etter hvert flyttet inn i landsbyen. Per satte i gang med å etablere et nytt bakeri på Solborg, kjøpte inn maskiner, ovner osv, men han synes ikke han hadde hellet helt med seg i selve bakingen. Brødene ble liksom alltid så harde! Etter hvert meldte det seg noen andre i landsbyen som kunne slike ting bedre. Brødene som var igjen etter hans siste bakedager – harde som murstein – ble i all stillhet brukt som kantstein rundt et nytt blomsterbed ved bakeriet. Muligens ligger de der enda.

Med skogsdriften gikk det bedre enn med bakingen. Den hadde ligget litt nede noen år, og det lå masse ved rundt omkring som ikke ble brukt. "Den beste tiden i mitt arbeidsliv på Solborg", sier Per. Skogen ble tynnet ut, det ble nok ved til begge fyringsovnene. Tømmer ble hugget og kjørt til et gammelt sagbruk i bygda der det ble skåret til materialer som ble benyttet til mangt og meget. Han ryddet plassen og fikk en gravemaskin til å bygge ny vei og plass til et nytt verksted. Brobyggerskolen med Otto Krog og Lars Henrik Nesheim i spissen sørget for halmhus og et solid kjempestort veksteshus i tømmer og plank. I dag er det et viktig verksted på Solborg under dyktig ledelse av skogsjef Moritz.

Året 2000 ble et vendepunkt for familien. Det ble samlivsbrudd og Marlies flyttet med barna til et nabo- hus utenfor landsbyen. Per flyttet fra

Gammelt vennskap – Jan og Per.

Solborg og kjøpte et gammelt hus i nærheten der han ble boende. Barna kom etter. Han begynte på Rudolf Steinerhøyskolen i Oslo og ble steinerskolelærer. Deretter gikk ferden til den Helsepedagogiske skolen på Hovseter, hvor han var i tre år.

Men tilbake til ungdomsårene: "Jeg var helt umulig som ung, det er jeg vel ennå", sier han. Ved siden av å dyrke kollektivene, ble han forelsket i teaterlivet og studerte teatervitenskap på slutten av 70-tallet. Det ble deretter noen år med å eksperimentere med forskjellige former for teater. Han ble med på noen spennende aksjonsteater-prosjekter og turnerte med en gruppe i utlandet. Det ble også mye barneteater og klovnerier, men akk så lite penger. Gruppen kalte seg "Saltkompagniet", ledet av Elsa Kvamme fra Odinteatret. Det krevdes mye kraft, akrobatikk og tid for å drive med dette. Han sluttet derfor da de fikk barn. Senere har han fått en dypere forståelse gjennom arbeidet i Camp-hill, hvor viktig det er med teater for menneskene. Det danner et fellesskap og en hjelp til å se seg selv og andre gjennom et slikt felles arbeid.

Da barna meldte sin ankomst, ønsket de ikke å knytte seg til et fast arbeid. De ville være sammen med barna mest mulig.

Fortsetter på side 22

I dag er det gamle huset restaurert. I utgangspunktet var det et gammelt tømmerhus fra slutten av 1800-tallet, men skjult med plater og grå tapeter.

I dag står det restaurert i original sveitserstil. To av barna har flyttet ut, men Miriam som går på Steinerskolen, bor hjemme. Hun er hageinteressert og det kommer vel med, for hagen er på 1,8 mål. Per har lagt mye tid og omtanke i hagen, for eksempel har han anlagt en "bekk" av vann som kommer fra overskuddsvann fra naboens dreneringsbrønn. Bekken føres til flere små dammer som Per har anlagt, hvor det svømmer gullfisker.

Det vokser og gror overalt. Her trives både mennesker og hunden "Frøya". En 27 fots tresnekke som han har sammen med sønnen Mattias, tar også sin tid. I uthuset står en Citroen 2CV 1985 modell og ved siden av en Austin A 30 fra 1955 – begge trenger å pusses opp.

Av og til er han ekstraskjåfør på Askeladd-bussene som går fra Sundvollen til Gardermoen. Askeladden er et lite lokalt busselskap i god gammel stil. Her småprater han med passasjerene, som regel kjenner han dem fra før av.

"Å møte mennesker på en ordentlig måte er i grunnen en god og viktig ide i praksis, enten i kollektivet, i bussen eller i samfunnet ellers. Først da tror jeg verden kan forandres, ikke før", sier Per Engebretsen – en bussjåfør med godt humør!

Askeladd-sjåføren

Et utrolig privilegium!

Richard Steel, drivkraften bak Karl König arkivet, i samtale med Jan Bang

Vi sitter i solen på terrassen utenfor Goetheanum. Mikaelkonferansen er over, støvet legger seg, folk kommer forbi på veien ut og hjem. Mange hilser ham, han er godt kjent. Det har vært vanskelig å finne noen minutter sammen, Richard har hatt det travelt, omvisninger på tysk, korte foredrag, masse menneskemøter. Vi snakker engelsk, det er hans morsmål.

LANDSBYLIV: Hvor er du født og hva slags skolegang hadde du?

RICHARD STEEL: Ikke langt fra Oxford i Sør England. Gikk på skole der, tok artium og konsentrerte meg om språk, fransk, tysk, latin og russisk. Etter et år med forskjellige strøjobber begynte jeg på universitetet i Reading (Sør England). Studerte kinesisk og svensk.

LBL: Så vi kunne ha denne samtalen på svensk da!

RS: Å nei! Jeg var der ikke lenge. Det var så kjedelig! Jeg kom meg til Tyskland, til Camphill Föhrenbühl ved Bodensee, og begynte på det helsepedagogiske seminaret i 1973 og ble ferdig med det to år senere.

LBL: Dette gjorde et stort inntrykk på deg?

RS: Jeg skal si det! Jeg ble der, stiftet familie, og var husansvarlig helt til 2008. Det er en lang stund, med mange erfaringer.

LBL: Hva var du mest opptatt av?

RS: Helsepedagogikken og teater. Men først fordypet jeg meg konsekvent i det sosiale livet og i det praktiske arbeidet med barn og unge. Jeg ville også bygge sosiale og pedagogiske former, ikke minst i voksenopplæringen for medarbeiderne. Jeg underviste seminaret og fremførte Karl König spillene for høytidene.

LBL: Det var vel gjennom dette at du ble opptatt av Karl König som menneske?

Richard Steel. Foto: Jan Bang

RS: Jeg tror at Königs ideer og erkjennelser dreier seg om fremtiden. Vi har knapt begynt å bruke det han arbeidet fram! Hvorvidt denne fremtiden har en sjanse er avhengig av den enkelte. König beviser at du kan lære å tenke nytt, og han kunne også motivere mennesker. I dag må den enkelte skape ut av frihet – ofte fra grunnen av og dette er vanskelig!

LBL: Hvorfor bestemte du deg til å flytte ut av Camphill og til Berlin?

RS: Hvorfor Berlin? Byen er selvfølgelig veldig spesielt, har en god kreativ stemning og så er jeg gift med en Berlinerinne! Det er de ytre årsak - Christiane vil være i nærheten av sin mor som nå trenger hjelp og støtte. Jeg måtte da hoppe ut i det ukjente.

LBL: Nå er din hovedoppgave å arbeide med Königs arkivene. Kan du si noe om det?

RS: Der handler mest om å hjelpe andre å finne fram til König. Jeg håper at flere og flere finner interesse for han. Skriftene hans må være der. Jeg håper at det arkivfaglige arbeidet kan bidra til å nå mennesker som blir inspirert og oppfordret til å gjøre noe. Det er ikke bare "Arkivet"! Dette gjelder forskning og oppbyggingen av noe nytt. König var så langt forut for sin tid at vi bare nå begynner å forstå hva han betyr og hvor dette kan føre hen. Det er en spennende oppgave å leve seg inn i dette arbeidsfellesskapet for å delta i den virkelige og praktiske utviklingen av det som er begynt! Dette er et utrolig privilegium!

Et møte med Andreas Spellemann

Andreas i samspill med Morten Stene og Tiina Uhlén

Andreas bor for seg selv i en leilighet med eget musikkrom. Mor er innom daglig for å se til at han har det bra og for hyggens skyld. (Det var ikke vanskelig å se at de to har et godt og nært forhold til hverandre). Familien består også av far og to søstre og Andreas er onkel til tre. Søstrene sier at det er ingen de har lært så mye av som av Andreas, han har en stor betydning for familien.

Til daglig jobber han med ved på Otta. Om han var svak som barn, er han sterk som en "bjønn" i dag, forteller moren. Han tar buss fra Heidal til Otta som ligger tre mil unna. Tilbake for strevet sitter han igjen med kr 3 pr time! Hvor kommer likestillingsloven inn her? Tross uhørt dårlig betaling, er det viktig for en ungdom med mye krefter å ha en jobb å gå til for å vise at man duger.

På Peer Gynt sommermøtet i august på Gålå ble vi kjent med Andreas Jordhøy som vant alles hjerter.

Tekst og foto BORGNY BERGLUND

Downs syndrom er ingen hindring for å bli en stor musiker. Han gledet oss både under spillet og i pausene med sitt munnspill. Om kvelden spilte han til dans med Tiina på fiolin og nyckelharpa og Morten på fiolin. Det gjorde ingenting om han aldri hadde hørt reinlenderen før, han tok det med en gang.

Mor Ragnhild var med som hans "manager". Hun har nok hatt og har fortsatt en stor betydning for Andreas og foreldrene er ikke lite stolte av ham. Hun fortalte at Andreas var mye syk da han var liten og de ble anbefalt å kjøpe munnspill til ham for at han kunne trene opp pusten. Dette ble starten til en fantastisk karriere, bare hør:

Foruten munnspill spiller han trekkspill og barytonhorn i "Utsiktsbakken brass-band" på Lillehammer. Han har vært på landskappleik og spilt i samme klasse som Odd Nordstoga, har deltatt på kirkekonserter, distriktskappleiker, kulturkvelder, spilt duett med Sigmund Groven, vært på TV i Østnytt, deltatt i Tore Strømøys program "Noen bedre", har gitt ut egen cd og nå fikk vi høre ham her på Gålå. Hvor mange kan skryte av en slik karriere?

Han har spilt siden han ble 3-4 år gammel. "Debuten" på orgel begynte da han var så liten at han nesten ikke nådde opp til tangentene, men måtte stå på tå og strekke armene over hodet for å nå opp. Han har vært russ på musikklinjen på Vinstra Videregående Skule. Han er en ivrig samler på gode cd'er, og ifølge hans mor er han *meget* kresen.

Mor Ragnhild var med som "manager".

En vakker septemberkveld hadde vi gleden av å ha Andreas som deltaker på en huskonsert på Vik i Hole. Der fikk han vise sin begavelse i samspill med fiolin, trekkspill, nyckelharpe og piano. Stemningen ble etter hvert høy og ca 35 mennesker sang med i en forrykende reinlender, takket være Andreas.

Håndtrykk

Peter, Tore, Frederik og Kasper arbeider i Håndtryk trykkeriværksted to dage om ugen. Værkstedet er påbegyndt for mer end tyve år siden på Ørstedhjemmet og er nu under etablering i den lille by Alken ved Skanderborg i Jylland.

Tekst BJARNE TOUDAHL

Byens 250 indbyggere har taget godt imod projektet og har stillet en del af byens fælleshus til rådighed for et beskyttet værksted.

Vi trykker med gamle, hånddrevne maskiner, hvor arbeidsproccessen er synlig og åbenbar. Det giver mange muligheter for forskjellige arbeidsfunksjoner. En af de ting vi laver er postkort med linoleumstryk og træsnit. Dessuden trykker vi med digital trykmaskine en del tidsskrifter (Antroposofisk Selskabs Nyhedsblad,

Foto: Borgny Berglund

Nerthus mfl), som bliver renskåret og sendt du i verden. Håndværket supplerer vi med kunstneriske aktiviteter i perioder: tegning, maling og grafikk, drama, musikk, kunstbetragtning med mer. På den måde bliver vi udfordret på både legeme og sjæl og har mulighed for at utvikle vores potentiale hver især – sammen.

I den lille by er vi allerede blevet en del af lokalsamfundet, når vi hver dag går til købmanden eller deltager i arrangementer i fælleshuset. Vi står lige in overfor en større ombygning og utbygning i samarbejde med Hadruplund, Horthas værksteder og Skanderborg Kommune og ser frem til på den måde i endnu højere grad at blive en integreret del af lokalsamfundet og medvirke til den lille bys utvikling.

Lesere som vil finne ut mer om HÅNDTRYK kan bli medlemmer av venneforeningen og motta medlemsbladet regelmessig.

Ta gjerne kontakt:

Bjarne Toudahl
Håndtryk trykkeriværksted
Emorgvej 131 b
Alken
DK 8660 Skanderborg
Tlf: +45 8657 7445
haandtrykkeri@mail.dk

Bortenfor anstalt og ensomhet

Kan Camphill-landsbyene være noe for deg?

Camphill-landsbyene er integrerte levetilstander der mennesker med ulike behov for bistand lever side om side med gode hjelpere i en levende og aktiv landsby.

I arbeidstiden er alle sysselsatt med landsbyens mange oppgaver; håndverk, jordbruk, matlaging og hushold. Det legges vekt på nærhet til natur og mennesker. Arbeidet gir livsnære erfaringer og dekker reelle behov i landsbyen. Livet i fellesskap, arbeid, hverdag og fest danner grunnlag for et spennende og utfordrende miljø.

I landsbyene pleies det et variert kulturliv med teateroppførelser, sang, musikk, høytidsfeiringar og utflukter.

For deg med spesielle behov gir landsbyen en trygg hverdag sammen med likesinnede. Her får du utvikle dine evner og muligheter gjennom daglig

arbeidstrening og opplæring, og i det sosiale og kulturelle liv.

Nye medarbeidere tilbys introduksjonskurs i landsbylivet og antroposofi, samt en treårig yrkesveiledende utdanning i helsepedagogikk og sosialterapi.

Camphill er landsdekkende og eies av Camphill landsbystiftelse som driver 6 landsbyer i Norge; 3 i Trøndelag, 1 på Vestlandet og 2 på Østlandet.

Er du interessert? Ta kontakt:

Camphill landsbystiftelse
v/Bokverkstedet,
Reidar Jensensgate 10,
7550 Hommelvik
Telefon 73 97 84 60
Epost: landsbystiftelsen@camphill.no

www.camphill.no

Kristelige idealer i Camphill?

Formålsparagrafen for Camphill-stedene i Storbritannia lyder: "Camphill er inspirert av kristelige idealer, formulert av Rudolf Steiner, og er basert på en erkjennelse av den åndelige unikhet i hvert menneske, uansett funksjonshindringer eller religiøs og etnisk bakgrunn."

Tekst ANGELIKA MONTEUX
Oversatt av JAN BANG

Dette beskriver klart en trefoldighet der Kristendommen, antroposofien og Camphill vever seg sammen for å gi liv og uttrykk til Camphill bevegelsens og Camphill fellesskapets idealer. Dette har i flere tiår vært fundamentet for vårt arbeid, våre liv og bestrebelser uten at vi har stilt noen spørsmål til det.

Nå er det nye spørsmål, en søken etter nye krefter, nye strukturer, nye uttrykk for Camphills verdier og idealer. Dette har å gjøre med flere endringer av innstillinger og oppfatninger innenfor Camphill og i det sosiale, åndelige og politiske miljøet vi er en del av. Det er helt sikkert også påvirket av at Camphill begynner å utvikle seg og bevege seg fra kun å være forankret og formet av europeiske tradisjoner, til å fundere seg i verdensdeler der det finnes andre kulturer, åndelige tradisjoner og religioner.

Jeg er klar over at det allerede er blitt stillt lignende spørsmål i forskjellige Camphillfora, som for eksempel i The International Board Members Meeting, og også andre steder tilknyttet nye initiativer i Østen og deres religiøse bakgrunn; spørsmål som for eksempel:

"Kan steder i India være en del av Camphill bevegelsen hvis de ikke er fundert på de kristne verdier, da deres åndelige religiøse liv er basert på Hindu tradisjoner?"

Jeg vet at mange er enige om at bare steder basert på Kristendommen kan bruke navnet "Camphill", men jeg

vet også at flere andre er forferdet over at et slikt spørsmål overhode kan bli ytret. Jeg er helt sikkert en av dem og flere spørsmål har oppstått hos meg når jeg tenker på dette:

Hva er kristendommen? Hva er vår, deres, min forståelse av "Kristus"?

Jeg er og fortsetter å være, inspirert av de kristne idealer, slik de er formulert av Rudolf Steiner, som har hjulpet meg å finne mitt eget personlige forhold til en kristendom som er fri for dogme, som hever seg over de vanlige restriksjoner i konfesjonell religion, til en universell, kosmisk Kristus, som er tilgjengelig for alle mennesker, slik den er beskrevet av St. Thomas Aquinas lenge siden:

"Man har muligens aldri hørt det hellige navnet 'Kristus' men allikevel være nærmere Gud enn en prest eller en nonne."

Jeg er overbevist om at Camphill er i fare for å bli en dogmatisk, kirke-lignende bevegelse, begrenset til gamle vestlige verdier og tradisjoner, mer eller mindre uskikket for dagens og fremtidens oppgaver og utfordringer, hvis den ikke åpner opp for nye påvirkninger og nye inspirasjoner. Camphill var stiftet av individer som var full av krefter, idealer og bestrebelser til å skape nye sosiale og åndelige former og aktiviteter. Vil vi virkelig at den skal bli en bastant organisasjon, redd for nye krefter, nye ideer, uvillig til å svare på globale utfordringer og behov?

Det er jo en viss ironi i å kalle krefter og åndelige tradisjoner fra Østen 'nye', siden antroposofien, endog mye av språket vi bruker, er rotfestet i noen av disse veldig gamle tradisjonene...

Denne bekymringen over 'ikke kristelige' innflytelser tror jeg er basert på en veldig transsynt forståelse av Rudolf Steiners og Karl Königs arbeid.

I 1965 skrev Karl König i et brev til bevegelsen:

Heddal Stavkirke
Foto: Borgny Berglund

"Det helsepedagogiske arbeid vil bli et verdensomspennende arbeid. Slik at 'trusselen mot individet', som vi ser overalt, kan bli møtt på en hjelpsom måte. Det helsepedagogiske må finne sitt uttrykk i hver form for sosialt arbeid. Det være seg; sjelesorg, aldersomsorg, rehabilitering av psykiske syke, de som er handikappede, i veiledning av foreldreløse og flyktinger, av selvmordkandidater, av de som mangler håp, men også i utviklingshjelp, i internasjonale fredsinitiativer og lignende."

Og videre:

"Bare hjelp fra individ til individ – møte fra ego til ego – det å bli bevisst den andres individualitet uten å spørre om deres trosbekjennelse, verdisyn eller politiske tilknytninger, men helt enkelt i møte øye til øye mellom to personer, skaper den helbredende skoloring som motvirker, på en helbredende måte, trusselen mot vår innerste menneskelighet."

Er dette møtepunktet, dette helsepedagogiske arbeid, bare begrenset til en vestlig og såkalt kristen sivilisasjon?

Fortsetter på side 26

I foredraget 'Hvordan antroposofiske grupper forbereder den sjette kultur epoke' (1915), snakker Rudolf Steiner helt klart, om at religiøs tro i fremtiden vil være en sak for hvert individ. Det ligger hos hver og en, i fullstendig frihet i tanker og overbevisning, – uten press fra kollektive dogmer eller trosstrukturer. Han skriver også her om hvordan den gamle måten å danne grupper eller fellesskap basert på, i blodsband og familie, ikke lenger vil telle eller være riktig for vår tid.

Jeg lurer på om vi har gjort fremkritt siden dette ble skrevet, om kollektiv tenkning, uforandrete tradisjoner og forventninger har erstattet blodsband og nå hindrer ny utvikling innefor Camphill.

Fra et dialogmøte mellom kristne, muslimer og jøder. Foto: Jan Bang

I foredraget 'Hvordan virker engelen i menneskets astrallegeme' (1918), sier Steiner noe lignende; at det i fremtiden ikke vil finnes religiøs tvang, og at menneskemøter vil ha en sakramental kvalitet. Kirkene vil bli unødvendige, fordi Kristus-impulsen bringer fullstendig religiøs frihet.

Er det en fare for at antroposofien og Camphill vil bli en 'kirke'? Har det allerede kommet så langt?

Jeg vil sitere noen setninger fra et brev jeg nylig fikk fra Herr Vasant Deshpande. Han stiftet Sadhana Landsby i Pune i India, inspirert av Camphill og antroposofien, men også rotfestet i den hinduistiske tradisjon:

"I forbindelse med idealene og det vesentlige i Camphill: 'Kristeliggjøring' for oss fleste i de gamle koloniene maner frem sinnssyke erindringer av de gamle misjonærenes oppførsel. Når dere insisterer på at den kristelige impuls skal leve i Camphill, hvorfor

ikke også insistere på prinsippene; karma og reinkarnasjon og prise kildene hvor de kommer fra? Hvorfor er de undervurdert i Idealene?

Det vi er mest engstelig for er at Camphill bevegelsen forvandler seg til en lukket organisasjon, en kirke! Rudolf Steiner sa klart at man ikke skulle følge ham blindt. Antroposofien må utvikle seg videre fra der Steiner ga den fra seg. Det må være åpent, inklusiv og ta inn til seg det beste av det som blir sagt eller tenkt. Hvis du vil at antroposofien og Camphill blir akseptert globalt, må du ha en global visjon; verdsette og personifisere det beste i andre kulturer og filosofier, slik Steiner gjorde.

Det Vesentlige er begrenset av det miljøet og tidsånden som avlet dem. Idealene står utenfor tiden.

Disse er våre tanker i Sadhana og de vil kanskje fremkalle en diskusjon.'

Jeg vil utfordre oss alle i den såkalte etablerte 'kristne' Camphill i å tenke over dette og spørre: "Hvor er Kristus-impulsen levende? Hvor finner jeg den og hvor opplever jeg den? Hvordan kan jeg virkeliggjøre den i mine handlinger?" Hvis dette bare er å finne i Bibelaften, Handlinger, fellesskapsmøter og i feiringen av høytidene – da kan ikke de fleste stedene jeg kjenner, kalles Camphillsteder. Hvordan kan noen si at et sted der det er regelmessige religiøse/åndelige begivenheter, fylt med hengivelse og aktiv engasjement – selv om de ikke er 'kristne' – og hvor Camphill-idealene er sitrende tilstede, ikke skal være et Camphill sted?

Er det på tide å undersøke Camphill-idealene og deres mening på ny? Hvordan kan intensjonen ved Camphill, som jeg siterte i begynnelsen, få nytt liv og mening for å gi oss det vi trenger for å svare på behov og utfordringer vi møter nå og i fremtiden?

Camphill biografien har kommet inn i fasen av karmisk frihet som begynner i 63 års alderen. En flott tid med nye muligheter til å utforske og å gå inn i nye former og å begynne å arbeide for fremtiden, dele visdom og inspirere andre.

Katolsk kirke i Lofoten
Foto: Borgny Berglund

Vil vi at Camphill mister denne anledningen? At vi skal bli en forstenet, bedømmende, bitter gammelt vesen? Eller vil vi ha et Camphill som stråler kjærlighet, aksept og oppmuntring, som tiltrekker til seg yngre mennesker og yngre impulser?

Jeg føler at dette spørsmålet om nye fellesskap i andre kulturer og religioner og deres forhold til kristendommen er noe som angår alle som vil bære Camphill-impulsen inn i fremtiden. Det kan ikke bare være overlatt til Styremedlemmer eller representantskapsmøter til å engasjere seg i denne samtalen.

Det utfordrer oss alle til å tenke alvorlig over hva vi mener med religion, kristendom og kristus-impulsen, og hvordan hver av oss vil forholde oss til den og virkeliggjøre dem i vårt daglige liv og i våre menneskemøter.

Disse er mine synspunkter og spørsmål, og jeg håper de vil forårsake en livlig meningsutveksling!

Denne artikkelen sto i Camphill Correspondence mai/juni 2009. Angelika har arbeidet i Camphill-skolene i Aberdeen siden 1973. Hun har vært lærer og husansvarlig, og har gjort ungdomsarbeid. Siden 1999 har hun vært involvert i arbeidet med å opprette en Bachelor utdannelse i helsepedagogikk ved universitetet i Aberdeen. Red.

Levende organisasjoner

Fokus: Fellesskapsdannelse

Camphill har bygget fellesskap i nesten 70 år. I september samlet flere hundre mennesker seg i Dornach, mange var tilknyttet Camphill-bevegelsen, for å snakke sammen om hva som ligger bak og under den antroposofiske fellesskapsbestrebelsen med særlig fokus på Camphill og Karl König. Landsbyliv var der også og ble inspirert til å samle flere tanker rundt dette tema. Her er noen av de tankene vi har funnet. Å danne fellesskap er et arbeid som aldri tar slutt, og vi inviterer våre lesere herved til å skrive inn til oss om sine tanker og erfaringer. *Red.*

Lauren Johnson i samtale med Torin Finser. Fra en artikkel oversatt av Jan Bang

Torin Finsers siste bok *Organisational Integrity: How to Apply the Wisdom of the Body to Develop Healthy Organisations* (Steiner Books 2007) er en rik blanding av informasjon og spørsmål om menneskekroppen og hva den lærer oss om "organisasjoner". Den innleder en ny måte å granske oss selv, vårt arbeid, våre kollegaer og det sosiale liv i de organisasjonene vi skaper sammen, på.

Boken tar oss på en tur i vårt indre. Har du problemer med å få ting gjort eller å følge opp avtaler? Er dine viljekrefter svake? Se på leverens funksjon: "Slik veksten som får sevjen til å stige opp i trær," skriver Torin, "slik regulerer leveren kreftenes flo og fjære." Bli dine ideer fikserte eller stive hvor du arbeider? Er det ikke plass til innovasjon eller hjerte-til-hjerte kommunikasjon? Kanskje lungene eller pustefunksjonen er blitt slitne. Kanskje det er behov for å se lengre enn bare kommunikasjonsflytskjema og stille spørsmålet Torin viser til: "hvordan kan vi samarbeide for å utvikle glede og fornøyelse ved våre bestrebelser?"

LAUREN JOHNSON (LILIPOH): Hvorfor skrev du *Organisational Integrity*?

TORIN FINSER: Det var to grunner. Den første kom fra en personlig erfaring. Som konsulent har jeg ofte blitt

innkalt til organisasjoner som ikke fungerer godt. Ofte viser det seg å være problemer som gjentar seg – en slags sykdom. I 2005 underviste jeg om fortellerkunsten og maling. Vi arbeidet ut i fra et perspektiv på kroppens indre organer. Hver dag hadde et nytt fokus; hjertet, leveren og så videre. Jeg begynte å tenke på hvordan det ville være å nærme seg en organisasjon med perspektiv på helse istedenfor sykdom.

Den andre grunnen kommer fra en mer akademisk side av meg selv. Det meste av konsulentarbeidet for organisasjoner handler om konflikter. Når noe ikke virker riktig i en organisasjon blir det ofte betraktet som en konflikt. Jeg tror ikke at hvert problem i en organisasjon nødvendigvis stammer fra en konflikt eller hvordan ting er strukturert. Jeg ønsket å gå dypere ned i dette og vise at vi trenger å utvide vår bevissthet og se på de grunnleggende menneskelige systemer innenfor våre organisasjoner, bedrifter eller skoler.

LJ: Kan du forklare hvordan du valgte å studere organer og den tregrenede tilnærmingen?

TF: Jeg har arbeidet lenge ut fra et antroposofisk perspektiv og forstår verdien av det tregrenede rammeverket i menneskelivet (tenkning, følelser og vilje) og samfunnet.

Jeg gjorde noen undersøkelser og fant ut at det egentlig ikke var noen andre som nærmet seg organisasjonsarbeid på denne måten.

I boken forklarer jeg det på denne måten: "Jeg vil bidra til at vi beveger oss fra en mekanistisk modell mot en forståelse avlevende systemer, som ligner dem som vi finner innenfor menneskekroppen. Istedenfor å ha gode folk som lykkes på tross av dårlig organisering, vil jeg forandre måten vi samarbeider slik at folk lykkes, på grunn av den støtten de får fra sine organisasjoner.

Istedenfor å betrakte våre strukturer som døde, to dimensjonale diagrammer, vil jeg få mennesker til å se de levende, pulserende kvaliteter i grupper som gjenspeiler omløp, fordyelse og andre livsfunksjoner."

LP: Når du dekker immunsystemet, skriver du at det sentrale tema i boken er hvordan "livgivende prosesser støtter og nærer individet." Kunne du forklare hva immunsystemet er i en sunn organisasjon?

TF: Prosesser i organisasjoner opererer på samme måte som immunsystemet opererer for mennesker. Menneskekroppen er et vidunderlig eksempel på en organisme som tar vare på seg selv. Filosofer som Marga-ret Wheatley og Peter Senge bruker systemsynspunkt og jeg bruker deres perspektiver. Istedenfor det mekanistiske synspunktet som er blitt så utbredt, er jeg interessert i hvordan hvert organ er forskjellig, men samarbeider innenfor et levende system.

Jeg har undersøkt hvordan organer vedlikeholder sin egen helse og sin egen integritet. Immunsystemet passer bestandig på sin egen helse. Millioner av bakterier, virus og andre potensielle skadelige virkemidler kommer inn i våre kropper hver dag. Mesteparten av tiden vet vi ikke at vi blir angrepet fordi immunsystemet isolerer og nøytraliserer disse inn-trengere og forebygger infeksjon.

I organisasjoner virker tilsvarende prosesser som immunsystemer og andre prosesser som vedlikeholder helsen. Prosesser som regelmessig kommunikasjon, belivende ritualer og andre fremgangsmåter, setter organisasjonen i stand til å fungere på en sunn måte.

LP: Hva er da sykkelig?

TF: La meg først definere helse. Helse er tilnærmet balanse. Det er aldri et definert balansepunkt, men en rekke "veltepunkter" som er forskjellig for hver organisasjon. Velter vi fra den sunne sone, blir vi syke. I en organisasjon møter vi hele tiden nye utfordringer. Når en ny medarbeider begynner, er dette noe fremmed som kommer inn i organismen. Noe må skje i helheten for å absorbere dem og bevege seg fremover. Når det oppstår en vanskelighet, når en person er uvanlig, vanskelig å håndtere, eller når organisasjonen er skjær, da oppstår det sykdom.

Fortsetter på side 28

Se på den administrative utvekslingen i skoler. Av og til går det veldig glatt, andre ganger kan det være katastrofalt. Utfordringer skjer hele tiden, men en sunn respons til forandring er kjennetegnet til en sunn organisasjon, en hvor det er gode prosesser.

LP: Dette minner meg om hvordan du legger vekt på rytmen i boken din, pustende lunger, for eksempel. Rytme er en måte vi forsterker vår immunsystem i organisasjoner. En stor takk til høytider selv til regelmessige medarbeidermøter hver uke! Jeg kan se hvordan disse etablerer prosesser som får oss til å samarbeide i min avdeling og i mitt skolefelleskap.

TF: Ja, rytmen står sentralt her. Det er to andre sunnhetsprosesser. Den første er å skape prosesser som er viktige for å gi liv og form til en organisme. I kroppen ser vi utviklingen av menneskefosteret, for eksempel. I organisasjoner er dette å skissere vedtekter for en ny stiftelse, eller handlingsplaner for en ny avdeling eller enhet.

Den andre livsprosess er konsolidering, det er også knyttet til rytme, men viser til fullføring av en syklus. I kroppen finnes dette i fordøyelsesorganene, absorbering og i metabolismen. Å produsere en sluttrapport eller en årsberetning er viktig for å integrere hva vi har lært over en tid. I en sunn organisasjon må det være årlige evalueringprosesser for medarbeidere. Å se tilbake hva slags fremgang vi har gjort mot våre mål er en verdifull øvelse for å forbedre handlingsplaner og sette nye mål.

I boken viser jeg også til hvordan vår verden i dag behandler saker på en dualistisk måte, mann/kvinne, kommunist/kapitalist, stor/liten. I mitt arbeid med organisasjoner har jeg funnet at når det oppstår polariseringer, skaper det vanligvis problemer. Min oppgave er ofte å hjelpe folk å finne en tredje vei, et brobyggende alternativ som kan utligne motsetninger. Menneskeanatomien gjenspeiler dette. Hodet viser til hvile og tenkning, mens lemmene er opptatt av bevegelse og vilje. Det tredje aspektet er brystkassen, hvor åndedrett og hjerterytmene kan utligne og integrere polaritetene.

LP: Din bok *In Search of Ethical Leadership* som kom ut i 2003 er kraftig og sindig. Hva var det i den

Felleskap. Foto: Borgny Berglund

boken som hjalp til skrivingen av *Organisational Integrity*?

TF: Den kom egentlig fra en tidligere bok *School Renewal* hvor jeg behandlet utbrenthet blant lærere, og jeg ble klar over at dette ikke bare gjelder lærere. Vi må også se på lederskapet. Vi har mange dyktige, intelligente og skolerte mennesker i landet vårt, våre ledere har gått på gode skoler. Hvorfor har vi havnet i et slikt samfunnsmessig rot?

Det var i tiden da Irakkkrigen brøt ut, og Enron-skandalen. Jeg var veldig pessimistisk på den tiden og trengte virkelig å fokusere på helse, for min egen skyld. Jeg ble klar over at selv i den mørkeste vinter her i New Hampshire, var det enda et håp om vår. Jeg ble minnet om at natursystemer og rytmer skaper gjenfødelse. I de dypeste problemer vi har i vår verden trenger vi virkelig å bruke tid til å samle mennesker for å finne gleden og mening i livet. Dette var en bok som jeg håpet kunne gi folk en ny måte å betrakte seg selv og de organisasjoner de lever i.

LP: Jeg legger merke til at den måten du skriver på kombinerer teknisk informasjon, personlige anekdoter og kreative forslag til leseren. Det er virkelig en tregrening!

TF: Å skrive er for meg en samlende prosess hvor jeg kan ta ideer, varme dem opp med følelser og relatere dem

til livserfaringer. Bruk av anekdoter er ikke for å underholde, men for å skape engasjement. Fortellerkunsten er en hjerteaktivitet. Hvor ofte ser vi ikke at en skarp og viljesterk person glemmer sitt hjerte slik at det skader organisasjonen?

LP: Noen tanker til slutt?

TF: Det er viktig å motstå tilbøyeligheten til å stenge seg selv ute fra verden. Om vi tenker helhetlig, er det viktig å se på våre handlinger i relasjon til verden og pleie en håpsbevissthet. Enten det er en reaksjon på en naturkatastrofe i et fjernt land, eller en økonomisk krise her hjemme, ta da litt tid til å strekke deg ut til de mennesker som er rundt deg. Står du i kø i butikken, se heller på personen ved siden av deg istedenfor å lese overskriftene i avisen. Vis dem interesse og se hva slags samtale som kan utvikle seg. Dette er en hjertefunksjon - du bringer varme inn i ditt miljø. Ta tid til å lese forfattere som Robert Sardello, William Ward og Jack Pretash.

Ta mot i ditt liv, motstå fristelsen å sitte på din egen lille haug! Strekk deg ut og hent inn varme solkrefter og kjærlighet til vår verden.

*Dette er en redigert oversettelse av et innlegg vi fant i det amerikanske bladet Lilipoh, høsten 2008. Boken *Organisational Integrity* kan kjøpes på Antropos bokhandel i Oslo. Red.*

Bygge? Fellesskap?

Vi snakker mer og mer om å bygge opp et fellesskap, men kan vi virkelig 'bygge opp' et fellesskap? Er dette et riktig begrep?

Tekst RICHARD PHETHEAN
Oversatt av JAN BANG

'Å bygge' innebærer en mekanistisk prosess som sammensetter deler ved bruk av et bindemiddel som sement, lim eller skruer og mutter, basert på en plan eller en tegning. Vi kan bygge et hus eller en datamaskin eller et skap. 'Å bygge' innebærer at når en gjenstand er bygget, er den ferdig og det er ikke mer å gjøre. Det er blitt bygget, arbeidet er utført. Gjelder dette også når vi bygger opp et fellesskap?

La oss prøve å anvende begrepet 'bygging' i fellesskapsdannelse. Hvis jeg vil bygge opp et fellesskap, må jeg finne en tomt, et hus, en økonomi, en ruteplan, et formål, en ideal, osv. Og så må jeg legge til noen mennesker (hei, det glemte jeg nesten). Har jeg så bygget et fellesskap? Hva er et fellesskap? En gruppe mennesker som bor sammen? Et fengsel eller et hotell, er det et fellesskap? På en måte ja, på en annen måte, nei.

Er ikke fellesskap det som lever mellom mennesker? Ligner det ikke mer kjærligheten som strømmer mellom mennesker? Fellesskap, på engelsk; community, kommer fra det samme ordet som kommunikasjon – det strømmer mellom mennesker. Så kan vi heller ikke si at fellesskap er mer lik 'den usynlige essensen som binder mennesker sammen', noe som ligner bevissthet, vilje, fellesfølelser, våre sosiale og antisosiale krefter, vår kjærlighet og bekymringer, våre følelser og tanker, våre bestrebelsel og gleder? Er ikke dette fellesskap?

Kan en mann og en kvinne 'bygge opp' et forhold, et ekteskap og en familie? Snakker vi om å 'bygge' en baby? 'Bygger' en gartner opp et kålhode eller et epletre? Nei! Hvorfor ikke? Fordi vi snakker her om levende prosesser. Levende vesener er hologrammer av hele universet. Universets liv strømmer gjennom og former hvert

levende vesen. Livet er en dynamisk prosess, en strøm av kreative krefter. Kan livet bli 'bygget opp'?

Gartneren sår frø, pleier jorden, vannet frø og tar vare på sin hage. Det krever anstrengelse, men det krever også kjærlighet. Det krever at man er der på riktig tid og gjør akkurat det som må gjøres, litt luking her, litt beskjæring der – ikke for mye, og ikke for lite. Med andre ord, det vi trenger er å arbeide med og pleie livskraftene som det er så rikelig med i denne deilige verden.

Er det ikke slik at livet i fellesskap har noen av de samme kvalitetene? Fellesskap eksisterer! Vi trenger ikke å bygge det, vi trenger å pleie det. Å leve i fellesskap er det samme som å spille musikk sammen, å skape harmonier og løse disharmonier, å lytte og å spille, å vekke til meg selv og sovne inn til den andre. Og det krever at vi former og leder, og det trenger visdom, intuisjon, bønn...

Våkne opp til fellesskap!

De ordene vi bruker gjenspeiler hvordan vi tenker på noe. Når vi bruker de gale ordene vil det svekke våre bestrebelsel igjen og igjen. For eksempel, "jeg prøver å slappe av så hardt jeg kan" eller "hvor finner jeg et lynkurs i tålmodighet?", "Gud vet at jeg er en ateist!" Begrepene skramler og vi blir forvirret. Våre bestrebelsel står i fare for å bli frustrert av en iboende selvmotsigelse.

Kanskje det er parallelt med hvordan vår verdensanskuelse forandrer seg. Newtons fysikk og Darwins evolusjonslære holder på å bli mer og mer utdaterte begreper om universet – et univers hvor materien er 'bygget opp' av atomer og hvor liv bare er avhengig av fysikkens lover. Det nye paradigmat sier at materie er en bølgelignende energi og at all liv og bevissthet er nærmere et hologram, som betyr at hver del er et bilde av det hele. Derfor blir hvert individ et hologram av fellesskapet og omvendt. Dette betyr at når en individ forandrer seg, da forandrer også fellesskapet

seg, og det i sin tur gjør et inntrykk på de som er en del av det. Det er en dynamisk prosess.

Fellesskap lever i individenes bevissthet. Det ligger i å tilfredsstillende individet, som får anledning til å gi, hva han eller hun lengter etter å gi. Det ligger i kjærligheten som mennesker føler for hverandre på en helt naturlig måte. Den er bygget opp av ærlighet og rettskaffenhet og modigheten til å løse konflikter når de oppstår. Dessverre virker regler som er påsatt utenfra, reguleringer og funksjonærer mot frihet, spontanitet og det sanne uttrykk av fellesskap, noe som mange av oss vet godt.

Så, burde vi ikke finne et annet ord for å erstatte begrepet "å bygge opp fellesskap"? Et slikt uttrykk må gjenspeile det faktum at individet er en del av fellesskapet og at fellesskapet lever i individet. (Hvordan kan jeg bygge opp noe som jeg er en del av? Da måtte jeg jo 'bygge' meg selv opp på samme tid.) Hva med et beskjedent uttrykk som 'å leve i fellesskap'?

Det ser ut til at uttrykket kommer opprinnelig fra det tyske 'Gemeinschaftsbildung', men 'bildung' er blitt galt oversatt som 'bygging'. 'Bildung' innebærer noe som er nærmere 'kreativ forming ut av ånden', som helt sikkert er en viktig del av å leve i fellesskap, men bare en del av sannheten.

Rudolf Steiner oppsummerer dette på en skjønn måte i et dikt som for mange er essensen av å leve i fellesskap:

*Hele fellesskapet virker helbredende
Kun når det danner seg som speilbilde
av den enkelte menneskesjel
og når den enkelte sjels kraft
lever i fellesskapet.*

Richard har vært medarbeider på Camphill Beannachar i 22 år, og i Camphill 32 år.

Dette innlegget fant vi i Camphill Correspondence november/ desember 2008. Red.

Fremtidens fellesskap

Tanker skrevet av Jan Bang, inspirert av et foredrag av Cornelius Pietzner

I de siste århundrer har vårt forhold til den åndelige verden og særlig til hierarkiene forandret seg. Teknisk sett har vi bygget opp et skjold av elektromagnetiske stråler rundt vår klode som det er vanskelig for åndsvesener å trenge gjennom, men enda før dette begynte de å fjerne seg fra oss. I vår frihetsutvikling som individer, er det nå mye mer opp til oss å ta et skritt mot dem. De vil bare være interessert i oss hvis vi er interessert i dem. Friheten betyr at vi bevisst må strekke ut våre hender mot dem.

Dette kan gi sterkt uttrykk i arbeidet for fellesskapet. I dag ser det ut til å være spesielt utfordrende å skape et godt fungerende samfunnsliv. Den daglige virkelighet er fylt med eksistensielle avvik. Å leve med samfunnsidealene er blitt enda vanskeligere og mer utfordrende. Vi opplever ofte sorg og ensomhet. Er lokalsamfunnet blitt en kompensasjon for dette? Kanskje vi må begrense oss til bare å tilstrebe en høflighetskultur?

Når vi danner et fellesskap oppstår det noe åndelig i området mellom deltagerne. Vi kan bevisst invitere inn åndelige hjelpere for å forsterke vår

bestrebelse. Fellesskapet på vårt plan kan bare stamme fra det enkelte "jeg". Hver person kan underkaste seg en disiplin for å bygge opp fellesskapet. Vi kan vekke, foredle og utdype innholdet i vårt vesen, forvandle og om dirigere vår vilje. Vi er invitert til å utvikle et forhold til høyere vesen, slik som erkeengelen Michaels vesen. Gjennom vår tenkning kan vi finne veien til den åndelige verden.

I Rudolf Steiners bok «Foundation for a new social order», som kom i 1919, foreslo han at vi må engasjere vår vilje med vår tenkning og hukommelse. Vår vilje har vanligvis en retning: fra meg til verden. Dette kan vi omvende til: fra verden til meg. Ved å trene oss selv og vår vilje til å støtte utviklingen av et annet menneske, forstå og oppfatte den andres vilje. Det betyr at vi kan stille våre viljeskrefter inn for å tjene vårt medmenneske. Det er et element av offer i dette, og det er et grunnleggende element i dannelsen av det nye fellesskapet.

Denne øvelsen skaper sosial varme. Den utvikler egenskaper som er nødvendig for den 6. Atlantiske epoke. Å gjøre seg selv tilgjengelig for andre er viktigere enn all esoterisk visdom. Den høyeste dyd er omtanke for andre og selvpoffrelse. Åpningen av hjertet til verden er grunnlaget for brorskap.

Jan Bang
Foto: Borgny Berglund

Dette kan lede til individuell oppvåkningen for guddommeligheten og uendeligheten som finnes i ethvert menneske.

Rettferdighet er en dyd som manifesterer seg i vår tid. Dette er tilknyttet erkeengelen Mikael's vesen. Det er et horisontal og et vertikalt aspekt til denne dyden. Den vertikale er vår evne til å komme i kontakt med den åndelige verden. Den horisontale består av å få kontakt med andre mennesker, å forbinde seg med verden, å øve empati. Vi kan se utviklingen av den sekulære versjon av dette i de siste 30 årene, siden 1970-tallet i utvidelsen av det sivile samfunn, kollektiver, rettferdighetsbevegelser og NGO-bevegelsen. Vi trenger både det vertikale og det horisontale aspektet.

Tradisjonelle bilder av Michael viser ham i ferd med å overvinne dragen, dyret som lever i oss. Han holder også rettferdighetsvekten, som inneholder disse to elementene i balanse, den vertikale og horisontale. Dette er tegn på fremtidens fellesskap; at vi overvinne oss selv, stifter levende kontakt med den åndelige verden, og bygger rettferdighet i den fysiske verden.

Fellesskapsdannelse gjennom "jeget"

Tanker skrevet av Jan Bang, inspirert av et foredrag av Penelope Roberts Baring

De som finner veien til fellesskap som Camphill føler seg ofte beveget av usynlige tråder. Disse er blitt knyttet i tidligere liv, og deres hensikt er å fortsette noe som allerede har begynt. Det kan være "unfinished business" som krever en fullbyrdelse, eller sterke vennskap som har en felles oppgave. Men det er ikke gitt at alle kommer tilbake til det jordiske liv med samme språk og i samme nabolag. Vi fordeler oss rundt i verden, i et Babelsk Tårn av ulike tungemål og kulturer. Selv om vi møtes, har vi ikke alltid tid eller anledning til å utvikle forbindelsene. Dette kan være en stor utfordring. Vi må lete i oss selv for å finne løsningen.

Å danne fellesskap er en oppgave for hjertet. Det må streve, bryte ut av skallet sitt og erkjenne sine begrensninger. Først må vi finne "jeget" og deretter gå videre til neste trinn: "fra jeget". Dette må praktiseres kontinuerlig til "jeget" blir stort nok til å omfatte hele verden. På denne indre reise treffer vi mange slags forskjellige mennesker, vi opplever både hyggelige og ikke så hyggelige mennesketreff. Nesten alle som har opplevd små intime fellesskap har erfaring med andre som ikke alltid ser ut til å være så positive.

Kan vi tenke oss vanskelige og kranglete mennesker som våre lærere, ja endog som beskyttere? Hva er det de prøver å lære deg? Hvordan kan du både lære og vokse i disse vanskelige møter?

Fellesskapet fyller rommet mellom individuelle "jeg'er". Vår kosmiske oppgave er å knytte jorden sammen med himmelen, det fysiske med det åndelige. Når vi kommer sammen i fellesskap oppstår det noe åndelig mellom oss. Det er som å tenne et lys midt i kretsen. Flammen er et symbol for dette åndelige. Vår oppgave er å gi næring til denne flamme, og invitere de åndelige vesener som vil hjelpe oss.

Fellesskap er et frø som er plantet i menneskets hjerte og vår oppgave er å overvinne oss selv.

Samarbeidets kunst

Vi skal i dette nummer og fremover gi noen betraktninger omkring samarbeid.

Tekst SVEIN BERGLUND
Foto BORGNY BERGLUND

I forrige århundre ble sosiale spørsmål og samarbeidsproblemer gjenstand for drøftelser i kurser og i bøker. Ofte gjaldt det å skape orden og klarhet omkring spørsmål som målsetninger, ansvarsfordelinger, ytringsfrihet, klare avtaler, osv. På 1800-tallet var dette sjeldent tilfelle. Slike spørsmål henger sammen med enkeltmenneskets behov for å utvikle selvstendighet og ansvar og møtes ikke disse behov oppstår uro og konflikter. Uten klarhet i de sosiale prosesser blir fellesskapet, gruppen, smittet av "døde tanker - spøkelses" som bryter ned og lammer kraften i samarbeidet. Bevissthetsprosesser kan hjelpe til å skape klarhet og danne motstand – immunitet – mot visse "sosiale sykdommer" som skapes ved uklarhet i ansvarsforhold og kommunikasjonslinjer.

På den annen side ligger det en antisosial tendens i dette behovet for å skape klarhet og frihetsrom for individet. Man er ofte for sterkt fokusert på egne behov på bekostning av det som tjener fellesskapet som da, mer eller mindre bevisst, holdes på avstand for å utvikle individets selvstendighet. En viss kulde kan komme inn i forholdet til fellesskapet og en annen type av samarbeidsproblemer kan oppstå.

Om vi ser dette som nødvendige faser i sosiale prosesser i vår tid, vil det også føre til nye potensialer. Kanskje går veien videre i det sosiale feltet nettopp gjennom et våknende intellekt som i vår tid kan få øye på nye spørsmål i sosiale sammenheng og samarbeid. Spørsmål som søker seg mot en dypere og mer omfattende forståelse i tid og rom av det samarbeidet vi står inne i. Istedenfor å legge ensidig vekt på mitt behov for individualisering og utvikling, kan andre menneskers behov for min innsats bidra til en ny brorskapsfølelse i samarbeidet.

De sosiale prosesser i et fellesskap er en utviklingsvei som deltakerne går. Fra gammel tid vet vi at bevissthetsutvikling og kulturutvikling var inspirert fra mysteriekulturen som vi kan følge tilbake i årtusener. De gamle visdoms-sentrenes oppgave var å bidra til at menneskene ble individualisert, ble mer og mer "seg selv". Går denne utvikling for langt, kan vi oppleve Peer Gynts problem; – å bli seg selv kan lett bli til: å bli seg selv nok!

Vår tids mysterium finnes ikke på et skjult eller hemmelig sted. Det finnes overalt hvor menneskene ferdes – om vi har øye for det. Vi er alle en del av verden hvor alt henger sammen. I menneskemøter og i samarbeidsprosesser gjelder det nå sannsynligvis mye mer enn tidligere å utvikle en brorskapskultur. Hver av oss blir stilt overfor spørsmålet hvordan kan jeg tjene de andre og fellesskapet.

Det dreier seg da ikke bare om hva vi i øyeblikket kan gjennomskue og forholde oss til, men også å lære oss

selv å kjenne gjennom tilbakeblikket, gjennom etterklngen av de sosiale hendelser. Det vil si å bearbeide hendelsene gjennom tidsforløpet, gjennom natten.

Tilbakeblikkets magi

I alle samarbeidsgrupper som setter seg mål, hører det med at man legger planer og lager budsjetter. Blikket er rettet fremover. Noen ganger går det ikke som planlagt, vi slikker våre sår og snart stiger en ny viljesimpuls opp, vi ser fremover til neste utfordring, legger en plan og setter i gang med de samme svake punkter som sist.

Det er ulystbetont og ubehagelig å rette blikket mot våre, eller samarbeidets svakheter og illusjoner. Allikevel er det her at muligheter til vekst og utvikling ligger.

Det er nødvendig å si til oss selv, det du kan, det du får ros for, det er positivt og hyggelig, men det bringer meg nødvendigvis ikke videre i min utvikling. Det finnes områder i meg som er primitive og ufullkomne. Det er de som skaper vanskeligheter og er mine "snublesteiner". Men det er også her mine nye muligheter ligger, hvis jeg evner å bevisstgjøre og forandre på det i meg som er lite utviklet. Her er det tilbakeblikket kommer inn som et redskap.

Om jeg er med i et fellesskap eller i en arbeidsgruppe kan jeg, neste gang arbeidsgruppen møtes, medvirke til at gruppen tar et tilbakeblikk på siste vedtak og plan. De tanker og ideer som den gang forenet oss, brakte liv og inspirasjon til gruppen – det er en åndelig kraft. Gå så gjennom alle hendelsene siden den gang og beskriv disse så objektivt og nøkternt som mulig. Objektivitet her er vanskelig fordi den enkelte deltaker ser – eller bør se – sin egen mangelfullhet, nederlag, illusjoner osv. Vi får det som ikke er fullkomment i gruppen og i oss selv opp i lyset og bevisstgjør det som en mulighet til forbedring.

Riktig utført tilbakeblikk, kan ha en magisk virkning i gruppearbeidet og bør være en naturlig del av en gruppes arbeidskultur. Ofte kalles dette for evaluering. Neste gang skal vi se litt nærmere på hva vi kan forstå med disse begrepene tilbakeblikk og evaluering.

Miljøvern

Miljøvern er et tema som for tiden mottar stor oppmerksomhet. Grunner til dette er nok både økt informasjon omkring krisetilstanden i klimasituasjonen, større fokus på konsekvensene av dagens overforbruk av naturressurser, sammen med klimakonferansen i København i desember i år.

Tekst LIN OLDERØIEN ELVEGÅRD

Men hva er miljøvern? Å verne om miljøet kan forstås på flere måter, men en fellesnevner er vern om biologisk diversitet og å etterstrebe bærekraftighet i alle måter å bruke jorda på, gjennom å velge minst mulig miljøskadelige produkter og transportløsninger.

Oppfatningen av hvor mennesket står i forhold til naturen som ressurskammer inntar i hovedsak to ulike retninger: Antroposentrisme, der mennesket står i sentrum, har frihet til å bestemme og er hersker over naturen. Her ansees naturressursene ofte som uutømmelige, men ikke alltid. Den andre retningen er ikke-anthroposentrisme, der mennesket sees som del av naturen og at resten av det vi kaller natur også har moralske rettigheter.

I Arne Næss' økofilosofi finner vi det som kalles dypøkologi, der begrepet om livskvalitet står sentralt – som noe som ikke kan løsrives fra deltagelse i helheten og slik sett heller ikke løsrives fra menneskets plikt til å verne om naturressursene. Altså mer i retning av et ikke-anthroposentrisk syn. Innenfor den antroposentriske retningen så er en gjenganger med tanke på naturbruk at å eksempelvis bygge vei veier tyngre enn den biten natur som må ofres. Altså er menneskets gode høyere ansett enn naturen godene utvinnes fra. Videre finner vi her oppfatningen om å reparere naturen vi forbruker ved å utvinne ny teknologi. Noe som i enkelte tilfeller er funksjonelt mens i andre destruktivt.

Et sentralt element i debatten omkring miljøvern kan sies å være spørsmålet om ansvar. Hva er ansvar og

Mennesket griper inn i naturen. Foto: Borgny Berglund

hvordan tar vi som enkeltmennesker ansvar? Ansvar impliserer valg og herav valgmuligheter. Filosofen Jean-Paul Sartre hevdet at mennesket er dømt til frihet; dømt til å hele tiden måtte ta valg. Og i det vi tar valg så tar vi ikke bare valg for oss selv, men også for alle våre medmennesker og vår felles fremtid. Rudolf Steiner sa i sin tid at man kun kan få noe selv dersom man gjør det man gjør for den andres skyld.

Dersom vi tar utgangspunkt i Steiners ord, så handler også miljøvern om å verne om ethvert forholds økologi. Å verne om miljøet er også å verne om sine nærmeste, sitt nærmiljø så vel som den verden vi alle er en del av og tar del i, ved å strebe etter best mulig samspill og balanse. Derfor blir mine valg som menneske, for meg selv, viktige også for mine medmennesker, mitt nærmiljø, samtidig som de er avgjørende for fellesskapet. Når jeg velger, velger jeg for den andre – jeg viser min forståelse av ansvar gjennom valgene jeg tar. Og som filosofen Immanuel Levinás påpeker så er ansvar noe som kommer til syne i møte med den andre; det andre mennesket og samfunnet.

Et viktig begrep innen miljøvern er økologi. Dersom man ser litt videre på økologi enn det som har med økologisk jordbruk og biologiske systemer generelt å gjøre, så er organiseringen av ens indre liv også et uttrykk for

økologi. Det indre gjenspeiler det ytre; dersom mitt syn på miljøvern, og min forståelse av økologi er likegyldig eller kun omfatter noen få, ytre forhold – så sier kanskje dette også noe om hvordan mitt vern av mitt eget indre miljø er? Hvordan behandler og verner jeg om meg og mitt indre liv? Så hvis det jeg gjør er for den andres skyld, da handler dette også om at jeg tar vare på meg og gir riktig næring til mitt indre så vel som mitt ytre – for å stå som eksempel for den andre, kunne møte den andre i oppriktighet, og hjelpe min neste på hennes eller hans vandring i verden.

Menneskets evne til å tenke kan på mange måter sies å være det som former den enkeltes og vår felles tilværelse. Å tenke er å skape. Slik sett vil det jeg legger min energi i, når det gjelder områder for interesse og fokus, vise hva som er viktig for meg og ikke. Velger jeg å legge litt tankeenergi i det å se konsekvensene av mine handlinger, tenke litt mer langsiktig og slik se hvordan mitt valg av levevis påvirker omgivelsene og vårt felles naturmiljø, så gjør akkurat mitt bidrag en forskjell i vår felles verden.

Lin Olderøien Elvegård er filosof, coach og gestaltterapeut. Dette innlegget fant vi på www.adressa.no/meninger/article1390962.ece

Preparatdagene 2009

Igjen ble det sagt: 'for å bringe plantene i kontakt med det astrale'. Det var akkurat ett år siden at Geoffrey Burt sa dette i sitt foredrag på preparatdagen som ble organisert på Solborg i samarbeidet med biodynamisk forening. Nå var det Rainer Sax som sa dette ett år senere som innledning på preparatdagene på 18. og 19. september i år, igjen på Solborg.

Tekst ERIC BRINKHOF

Foto: Borgny Berglund

Rainer Sax er nok så kjent i det biodynamiske miljøet for sitt omfattende og litt spesielle syn på de biodynamiske preparatene. Han har enorm erfaring som bonde i Sveits og er nå stor pådriver for biodynamisk jordbruk i Ukraina og Georgia. Rainer var invitert for å holde et innlegg om preparatene og å hjelpe med preparatlaging i praksis. Nedgraving av preparater og deres oppbevaring er temaer Rainer er spesielt opptatt av og for å bruke hans kunnskap og innsikt ble seminaret utvidet med en dag slik at vi kunne utføre noen oppgaver i det praktiske.

Målet er å løfte preparatene til et høyere nivå. Det vil si at vi skal forbinde substanser som kommer ut av det mineralske med det levende (det eteriske) og løfte dem mot det astrale ved å pakke dem inn i et dyrisk organ. Vi skal passe på at de ikke synker ned til det mineralske og derfor er det viktig at vi jobber rent og at det ikke blandes jord i dem. De skal graves ned i jorden, men når vi graver dem opp skal de rengjøres nøye slik at alt jord blir fjernet. På denne måten tar vi vare på de aktive krefter som preparatens substans har oppnådd ved opphold i jorden. Når vi graver opp preparatene om våren skal deres substans være frisk og fuktig, uten dårlig lukt og ikke for våt. Vi lar dem ligge i solen en dag og oppbevarer dem etterpå i leirekrukker med minst 8-10 cm torv rundt utsiden av krukkene.

Deltakere på seminaret. Foto: Eric Brinkhof

Deres konsistens skal være sammenhengende og fuktig, ikke løs og tørr. Vi kan oppdage at denne konsistensen holder seg i en aggregattilstand og ikke kommer i en komposteringsprosess. Og slik skal det være, fordi mugg/ nedbryting fører preparatet ned til det mineralske hvor det ville miste sine krefter, mens vi ville løfte dem opp til det astralske slik at de har en aktiv virkning av seg selv som frigjøres ved bruk.

Sammen med påmeldte utenfra ble praksisarbeidet om ettermiddagen også besøkt av mange fra Solborg. Vi gikk gjennom alle preparater som skulle lages og Rainer fortalte kort hvordan han mener man skal lage dem og hvilke betingelser vi må stille til utgangsmaterialet. Arbeidet ble gjennomført av mange hender. Og resultatet var noen hundrede kuhorn fylt med fersk møkk, et par meter tarm fylt med kamilleblomster, noen bukhinner fylt med løvetann og fire hodeskaller fylt med eikebark. Sammen med hjortebjører som var fylt med ryllik og som har hengt i solen hele sommeren skulle disse graves ned dagen etter.

Om kvelden fortalte Rainer om hans arbeid i Sveits, i Ukraina og i Georgia og han fortalte om forsøksarbeidet

rundt Tsjernobyl hvor han i samarbeid med to andre har utviklet et spesielt preparat for å styrke livskraftene i jordene rundt Tsjernobyl og hvor gjennomføring av sprøytingen skjer i samarbeid med universitetet i Zhytomir.

Dagen etter gikk vi ut på jorden for å grave preparatene ned. Rainer fortalte at preparatene med fordel kan graves ned på samme sted hvert år, fordi det er lettere for jorden å hjelpe når hun er forberedt til det. Preparatene skal graves ned i matjorden og minst 20 meter fra hverandre. Stedet må ikke være for vått eller for tørt og må ha god drenering. Det er viktig å studere hvordan resultatet blir i løpet av årene, slik at man kan oppdage hvor de blir best til. For vi har å gjøre med levende prosesser som er annerledes fra sted til sted.

Til slutt snakket vi om oppbevaring. Selv bevarer Rainer sine preparater i glass som står i kobberrør som selv er omgitt av torv. Og hver årgang har sitt eget glass. Når preparatens konsistens er riktig kan de oppbevares i flere år.

Preparatdagen blir organisert hvert år rundt samme tid. Neste år skal det være i Fyresdal i Telemark.

Hjertelig velkommen!

Ut i vår hage!

Det er blitt oktober og hagemøblene må inn, staudene omplasseres, nye bed for neste år bør graves og gråpærene ramler ned i tonnevis. Hageslangen skal snart legge seg i kjelleren og sove til våren. Obs! Tulipanløkene som jeg fikk fra Vigelandsparken må ned i jorda, husk, husk – ikke glemme!

Tekst PER ENGBRETSSEN
Foto SOLVEIG KIRCHHOFFER

Foto: Borgny Berglund

Ennå står det mange blomster igjen, og det er faktisk nå buketene kan bli fine med sterke høstfargede blader stukket inn blant kalde blomster. Blomkarsen er for lengst blitt borte, den frøs forrige helg. Komposten må sjekkes, er den vinterklar? Ingen hast – den tar vi til slutt.

Heisan! Ennå er det noen grønne tomater i drivhuset, nåja – de blir vel ikke røde i år... Men agurkene har begynt å vokse i det siste! Pussig, litt seint men godt.

Det er god medisin å arbeide med landskapet rundt huset der en bor og arbeider, det vet vi godt. I den mytologiske tradisjonen står ordet "hage" for et oppdyrket område, omgitt av murer. "Hagen" er et sted for seg selv, adskilt fra gårdsplassen, korn-åkeren, skogen eller ørkenen. Stedet der menneskene hegner om spesielle planter og blomster. Gartneren dyrker fram sjeldne roser og uvanlige planter, skudd fra persiske pæretrær, nye typer epler, klatrende villvin. Naturlige planter utvikler seg under tilsyn innenfor hagens murer. Hagetradisjonene i middelalderens Europa bygde på trekk fra hagene i Persia, Arabia og andre land i Midtøsten. Blant felles-trekkene var de særmerkete vannfontene i midten, den geometriske utformingen av stier og bed, og visse alkymistiske forbindelseslinjer. Fontenene sprer vann i alle fire retninger og kalles for

mercurialis av alkymistene, altså Merkurs eller Hermes' brønn.

På kjøkkenet hermetiserer vi pærer eller lager myse. Hermes er veileder for alt arbeid som har med krukker, beholdere og avgrensede områder å gjøre både på det ytre plan og indre plan. Klosteret, meditasjonsrommet, kirken, gravkammeret, biblioteket ikke minst – eller i vår egen lille hage, alt dette er ulike former for "hermetiske beholdere". Dikt med motiv fra den innemurte hagen er i seg selv noe av en innemurt hage – privat, gåtefullt, mysteriøst. Ordet mystisk er det samme ordet for myse, en egen kultur som utvikler seg i et lukket rom. Hagen er tilfluktstedet, vekk fra den vanskelige verden utenfor. En fransk hage fylt av orden, eller en engelsk vill hage; begge en måte å uttrykke veien fram til ens egen indre gjennom dyrket orden eller naturens egen orden. Vi trenger alle et slikt sted.

Vi kunne si at gudinnen Demeter eier jordas overflate, hveteåkrene, byggåkrene, olivenlundene, grønnsaksbedene, beitemarkene, engene. Vi husker at datteren hennes Persefone en dag leker i en slik blomstereng da Pluto eller Hades tar henne med seg nedover og innover. Hun drar for å leve med Pluto. Navnet betyr Rikdom. Det er det vi alle gjør når vi går inn i hagen med murer. Vi møter sjelens rikdom.

Hagearbeid er en form for forvandlingsprosess der noe gammelt blir borte og noe nytt oppstår. Hagearbeid er kultivering. Arbeid i hagen betyr å flytte seg fra det innestengte arbeidsrommet og ut i vær og vind, vekk fra ens egne stengte rom og ut. Knopper brister – det gjør ondt – årstidene går, løvet faller, løken sender ut nye spirer i hagen. Gjødning blir forvandlet til løv, roser og epler. I hagen arbeider vi kanskje "i mørket", men mørket er den svarte jorda. Graver vi i den, vokser det fram noe.

Hagen er ekteskapet mellom natur og indre liv. Å sette pris på kultivering er mer enn å oppleve spenning og underholdning. Vi dyrker lengsler og behov. Knøttsmå og nesten umer-

Viktoriaplommer

Frodigheten speiler seg i vannet

Kveldssolen

kelige følelser har med hagearbeid å gjøre. Forelskede ungdommer er de beste i hagearbeid. De viktigste begivenhetene i vårt liv utspiller seg i Hagen. Hagearbeid kan bidra til å åpne livet for oss og i forlengelse av det kan vi godt si at de viktigste sjelelige erfaringene finner sted i hagen.

Spurve

Dette blir den tredje delen av historien om spurvene fra Karl Königs bok, "Broder dyr". Hans billedlige måte å leve seg inn i dyrenes liv på, godt fundert i vitenskaplige undersøkelser fra før 60-årene, da han skrev disse kappitlene i det tyske tidsskriftet "die drei", er helt spesiell og utfordrende for oss som så lett setter alt som vi ikke forstår i en boks og kaller det for uforståelig. Undertittelen er: "Menneske og dyr i myte og evolusjon". Det er store perspektiver som her rulles opp for de som vil være med. RED.

Oversatt av SIGRUN BALAVOINE

Slik er gater og plasser, bakgårder og hager blitt spurvenes naturlige miljø. Spurvene bygger sine reder der hvor menneskene bor. Man kan finne dem under takskjegg, bakenfor vindskiene, bak skorsteinene i le for vinden eller på kanten av taklukene. Men også i trærnes og buskenes greiner blir redene bygget, så sant de er i nærheten av menneskene.

Da spurvene ble innført til Amerika på midten av 1800-tallet, gjorde man følgende observasjon: Først viste de seg i større, så i mindre byer, deretter i landsbyer og tettsteder og så tilslutt på de enkelte gårder. Men hvis man slipper dem på steder der det ikke er så mange spurver, som f. eks. på en gård i nærheten av et tettsted, da blir de ikke der på gården, de trekker inn til tettstedet. (D. Summer-Schmith a.a.O.)

Ja, de søker nærhet til menneskenes hus og boliger. Der hvor støv og avfall, søppel og møl samler seg, der innfinner spurvene seg. Av strå og papir, av høy og ull, hår og fiber, kvister og gresshalm, bygger de sine reder. Det er ingen kunstferdig bygde boliger; utenfra ser de ofte pjusket ut og uten plan. Men inni er de glatte, godt vatterte og varme. Alltid hvelver det seg et ordentlig tak over, slik at det blir til en riktig fin hytte. Kun når det er huler i trær og det er fuglekasser for hånden, trenger de ikke tak over seg.

Foto: Borgny Berglund

sørge for seg selv. Foreldrene bekymrer seg da ikke stort mer om dem; ja, de stenger sågar inngangen til det gamle redet for dem.

Men der, hos de gamle, begynner igjen omsorg og ungepass å bli aktuelt for det nye kullet i redet. Slik ruger hvert spurvepar minst to ganger årlig; flere ruger tre eller fire ganger, så den raske formeringen av spurvefolket kan man da godt forstå.

Så lenge ungene er små, sørger foreldrene med rørende hengivelse for næring, varme og læring. De forsvare inntil selvoppofrelse ethvert angrep på de små. Det er gjort mange observasjoner, som kan bekrefte dette.

Men så snart ungene har lært å fly, vil foreldrene ikke lenger vite av dem. Da kommer neste generasjon på banen og all oppmerksomhet gjelder da disse. Derfor blir det fra et ektepar fra tidlig vår ruget ut og oppdratt mellom ti-tyve unger.

Først etter at den tredje eller også den fjerde generasjon etter St. Hans, er sørget for og blitt voksne, reiser foreldrene på sommerferie. De har utført sitt arbeid og kan nå vie seg til tilværelsens gleder. Andre foreldre innfinner seg også, og de unge begynner å breie seg innimellom de gamle og gjøre krav på sitt eget bosted. Snart søker de sitt rede, innreder det for vinteren og finner en livsledsager. I den kommende våren vil de begynne å ruge.

Hvor raskt går ikke alt dette for seg! Først var det knapt et egg, så er det allerede en unge og blir en flyger, forlater foreldrene og gjør seg selvstendig. Og snart legger den selv egg, forer, hegner og resten av året skvaldrer og leker de bort tiden. Likevel er alt fullført, ordnet og føyet seg inn slik som det blir sagt i evangeliet: "Kjøper man ikke to spurver for en penning? Likevel faller ikke en spurv til jorden uten at deres Far i himlene vet om det."

Materiale til redebygging blir samlet sammen overalt. Fremfor alt blir barken av greiner og kvister revet av til brukt i redebygging; og en observatør fortalte at han la merke til en spurv som våget seg hen til en due for å nappe til seg fjær til byggingen. Ikke til å undres over at noen av spurvenes mange kallenavn er "tyv" og "røver".

Redet som er bygget slik, blir til alle årstider – utenom ferieukene – bebodd og beskyttet. Ingen andre spurver kan ta det fra den; hunnfuglene jager vekk hunnfugler, men hannfuglene jeger vekk hannfuglene. Neppe ble det slik at et kjønn våget seg til det annet. Det er et strengt bevoktet tabu.

Pardannelse, egglegging og oppfostring fullbyrder seg i forår og sommer. Om høsten legger hunnen, hver morgen i ca. en uke, ett egg. Eggleggingen består av – alt etter foreldrenes alder og den tidlige eller senere årstid – ca. to til åtte egg.

Den vanlige rugetiden er tolv dager, men det er observert lengre og kortere perioder.

Som hos alle Passerfugler, er også disse nyklekte spurvene, nakne og fullstendig hjelpeløse redesittere. De må bli matet og varmet av foreldrene. Deres utvikling går raskt, og i mindre enn tre uker er de vokst til små spurver, forlater redet og begynner å

Små ord for store spørsmål

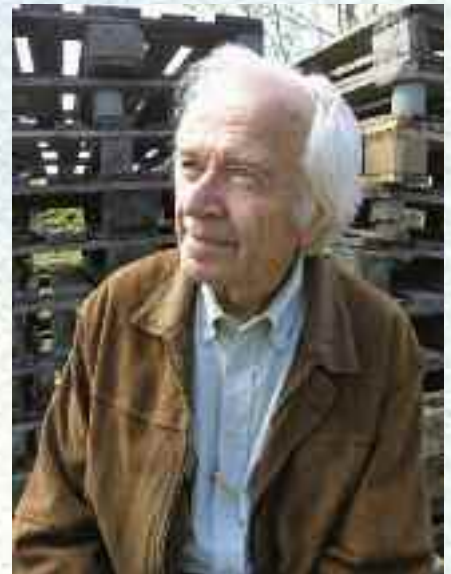
Nils Christies bok av samme tittel anmeldt av Anne Langeland

De som husker Nils Christies mange foredrag, innlegg og seminartimer på Vidaråsen i 80- og 90-årene, husker en mann som greide å formidle store samfunnsspørsmål på en måte slik at alle forsto. Studenter fra Universitetet i Oslo hadde forelesninger sammen med landsbyfolk og eksemplene hans var hentet fra dagliglivet og var gjenkjennelige for en hver og det til tross for at han var professor!

Nå har Nils skrevet en bok om dette, om det å bruke enkle, forståelige ord når det gjelder store spørsmål. Han sier selv at det er en bok han har holdt på med bestandig. I boken forteller han om sin egen skolegang. Han var så heldig at han fikk dagdrømme på skolen (og skolen var dessuten ofte stengt under krigen) og da han begynte på universitetet var det ikke så mange eksamener og det

var mulig å studere slik som en selv ville, lure litt på ting, finne fram til sine egne spørsmål. Man fikk lov til å fundere over et tema og spørsmålene i lang tid. Dessuten møtte han en professor som sa at han ikke forsto noen ting da Nils en gang leverte noe han selv mente var en lærd artikkel. Da skjønnte han at det nyttet ikke med de fine, lærde ordene, men å skrive slik at tanta di også kan forstå hva du snakker om.

Et viktig kapittel synes jeg er det om skadeordene. Det er ofte ord som setter folk i båser, eller bare beskriver en side av dem, og trenger alle andre kvaliteter til side. Noen slike ord er f.eks "morderen", "den narkomane". Nils sier at slike begrep fester seg der folk kjenner hverandre lite. I små samfunn, slik som for eksempel landsbysamfunnene, vil menneskene kjenne hverandre bedre og vite at alle mennesker har mange sider og ingen er bare en ting.

Nils Christie
Foto: Borgny Berglund

Nils forteller flere steder i boken om sitt møte med Vidaråsen, med Representantskapsmøter hvor alt gikk litt langsommere og mer forståelig fordi alle snakket engelsk som ikke var morsmålet til noen. Han forteller om møter med landsbyboere hvor språk uttrykkes på andre måter enn gjennom ord og hvor viktig nettopp det kan være, og han forteller om sin intellektuelle helt, Tom.

Til slutt kommer det noen råd om hvordan vi kan lære å skrive slik at vi kan si det som er viktig uten å gjemme det i snirklete fremmedord. Skriverådene utviklet han mens han satt på en stabbestein under en retrett i Sandefjord med 3. års seminarister fra Vidaråsen da de skulle skrive sin avslutningsoppgave. Senere ble rådene publisert for studenter på Universitetet.

"Små ord for store spørsmål" er en fin liten bok som gir mye å tenke på. Og siden "Power-Point" (hva nå det fremmedordet egentlig betyr?) er tatt i bruk noen steder i Landsbystiftelsen, anbefaler jeg å lese de to siste sidene.

Men begynn helst fra begynnelsen, Nils Christie skriver som han lærer.

God lesning!

Endelig – et leserbrev!

Turid Aas. Foto: Borgny Berglund

benken og la til side alle andre gjøremål sammen med de andre tidsskriftene jeg burde ha lest.

Ved rask gjennomblading (= leserens prioritering) følte jeg at "rosinen i pølsa" var fabelen om Lys og Mørke, så den sparte jeg til slutt. Jeg ble ikke skuffet.

Gjennom bladets 43 sider møtte jeg mange mennesker som bød på seg selv og som ga meg mange fine impulser. Bladet fremstår levende med masse godt stoff som treffer og berører. Det er en god veksling mellom intervjuer, rapporter, informasjon og bruk av bilder.

Stor takk til alle bidragsyterne fra Turid Aas

Kjære Landsbyliv! Endelig griper jeg "pennen" fatt – og i begeistring!

Torsdag kom siste nummer av Landsbyliv i min postkasse. Omslagsbildet fikk meg til øyeblikkelig bla videre – og her var mye fint. Jeg satt meg godt til rette på

Ledelses- og organisasjonsutvikling, selvforvaltning og tregrening i kulturinstitusjoner

SEA Quinta inviterer til deltakelse i en kursrekke med 12 samlinger á 3 dager over 2 ½ år med oppstart i februar 2010. Dette vil være femte gang vi har en slik kursrekke.

INNHALDET I UTDANNELSEN

- Lovmessigheter for utviklingsprosesser
- Utvikling av en virksomhets grunnleggende impuls
- Utvikling av felles mål og visjoner
- Ledelse og mandatororganisasjon
- Det kollegiale samarbeidet mellom medarbeiderne
- Samarbeidet mellom medarbeidere og pårørende
- Virksomheten som en kulturinstitusjon, dialogen med samfunnet
- De pårørendes rolle i virksomheten
- Konflikthåndtering
- Beslutningsprosesser
- Utdanningen å være hverandres korrektiv
- Frihetens perspektiv og frihetens grenser
- Republikansk og demokratisk styringsform
- Den individuelle skoleringsveien med særlig blikk på den 8-foldede veien
- Prosedyrer som muliggjør konsensus
- Stadier i en virksomhets utvikling
- Behovet for å utvikle en kollegial forståelse for virksomhetens økonomi
- Økonomisk forståelse, også i et tregreningperspektiv
- Forholdet mellom kollegiet og den enkelte medarbeider
- Ansettelse og personalbehandling. Plikter og rettigheter som arbeidsgiver og arbeidstaker
- Hva er en avtale? Hva krever endringer av avtaler?

MÅLET FOR DENNE KURSREKKEN

Utdannelsen vil utvikle evner og kompetanse til å lede forandringsprosesser:

- Pedagogisk fornyelse, for så vel barn som voksne.
- Virksomhetens sosiale og rettslige forpliktelser som institusjon
- Øke forståelsen for tregrening på et makro-, meso- og mikro-plan, og hva det vil si "å tenke tregrening".
- Løfte frem den sosiale utfordringen i et selvforvaltningsperspektiv og overfor samfunnet
- Individuell utvikling. Styrke forståelsen for at "det sosiale" også innbefatter meg selv
- En fri virksomhets rolle i samfunnsutviklingen
- Bidra til økt kompetanse for ledere i virksomheten ved at utdannelsen vil utvikle en intern ledelseskompetanse.

Opplysninger og påmelding til:

SEA Quinta

Eckersbergsgate 4, 0266 Oslo

Telefon 22 55 51 57 • E-post: seaquinta@seaquinta.com

Evangelietekster for de neste 3 måneder

I Camphill-landsbyene verden over markerer mange husfelleskap lørdag kveld ved å lese Evangelieteksten som også blir lest opp søndag morgen i gudstjenesten. Et forslag til passende tekster blir valgt ut og sirkulert. For å gi flere mennesker anledning til å knytte seg til denne praksisen, og for å hjelpe Camphill medarbeidere å finne frem til riktig tekst, er her tekstene fram til og med påsken 2010.

JANUAR

1. Nyttår	Johannes	1	1 – 14
3. Epifania	Matteus	2	1 – 12
10.	Johannes	1	29 – 34
17.	Johannes	6	27 – 40
24.	Johannes	8	12 – 19
31.	Ap. gj.	26	9 – 18

FEBRUAR

7.	Lukas	2	25 – 40
14.	Johannes	10	1 – 10
21.	Matteus	4	1 – 11
28.	Johannes	10	11 – 18

MARS

7.	Johannes	11	1 – 16
14.	Johannes	11	17 – 27
21.	Johannes	11	28 – 46
28. Palmesøn.	Markus	11	1 – 11

APRIL

1. Skj.tors.	Johannes	13	1 – 17
2. Langfre.	Matteus	27	33 – 54
4. Påske	Lukas	24	1 – 12

Det antroposofiske kvartal i Oslo

Sissel Jenseth, sammen med flere andre i Antroposofisk Selskap, har utarbeidet en fin liten brosjyre som veileder leseren til steder i området bak slottet i Oslo som er knyttet til antroposofiens historie i Norge. For lesere som er på besøk i hovedstaden er dette en interessant måte å bruke en halv dag på. I tillegg er det lagt inn informasjon om nesten alle antroposofiske virksomheter i Norge, så man kan også bruke brosjyren som en informasjonsbrosjyre. Brosjyren kommer snart ut på tysk, og senere også på engelsk.

Brosjyren kan bestilles hos:

Sissel Jenseth

Dialogos Media og kommunikasjons-senter og Antroposofisk Selskap

Oscars gate 10, 0352 Oslo

post@dialogos.oslo.no

Opplysninger om Landsbystiftelsen

Bakgrunn

Camphill-bevegelsen ble startet i 1940 i Camphill, en landeiendom ved Aberdeen i Skottland. Her grunnla en gruppe krigsflyktninger, med den østerrikske barnelegen Karl König i spissen, en skole for barn med spesielle behov for omsorg og undervisning. Da barna var ferdige med skolegangen, ble den første Camphill-landsbyen opprettet. Nå var det ikke lenger undervisning og oppdragelse som var siktemålet, men en livsform tilpasset voksne.

Arbeidet i Camphill-landsbyene er inspirert av antroposofien som er basert på Rudolf Steiners (1861-1925) verk. Sentralt står bevisstheten om alle menneskers likeverd og menneskelivets åndelige perspektiv. Menneskets innerste vesen forstås i forhold til en større utviklingsprosess, overordnet livets ytre forhold og begrensninger. I en Camphill-landsby har derfor alle den samme rett til meningsfulle livsoppgaver og et innholdsrikt liv.

Den første landsbyen i Norge for voksne med behov for særlig omsorg pga utviklingshemning eller andre forhold, ble startet på Vidaråsen i Vestfold i 1966. I dag er det 6 landsbyer i Norge. Det finnes over 120 Camphill-landsbyer og -skoler fordelt på flere kontinenter. De fleste ligger i Europa og Nord-Amerika, men det er også landsbyer i drift i Afrika, samt noen små spirer i Asia. De norske Camphill-landsbyene har gitt praktisk og økonomisk støtte ved etableringen av landsbyer i Russland, Estland, Latvia, Polen og Tsjekkia.

Kontakt. Foto: Jan Bang

Musefanger på Jossåsen
Foto: Borgny Berglund

Alle har et arbeid å gå til

De fleste Camphill-landsbyene er bygget opp rundt en biodynamisk gård med dyr. Det dyrkes grønnsaker, korn og frukt, til eget bruk og for videreføring og salg. Mange av arbeidsoppgavene er knyttet til stellet av dyrene og dyrkingen av jorda. Dette er konkrete gjøremål der den enkelte kan finne sine oppgaver tilpasset evner og behov. Friskt luft, en varm hesteflanke, snøftende grisunger, fisk i en dam, grønnsaker som vokser, våronn og vedhugging; alt dette er hverdag og arbeid i en Camphill-landsby. Ved noen av landsbyene gir fjorden eller havet muligheter for fiske. Naturnære og utviklende virksomheter prioriteres når nye arbeidsplasser skapes.

I tillegg til jordbruk har hver landsby forskjellige håndverksaktiviteter, som for eksempel snekkerverksted og tekstil- og keramikk- eller matforedlingsverksteder. Overalt legges det til rette slik at mennesker med ulike funksjonsnivåer arbeider side ved side. Flere av landsbyene har egne butikker hvor både matvarer og håndverksartikler er til salgs.

Husarbeidet er en vesentlig del av virksomheten. Husene skal stelles og måltidene forberedes. Folk er sultne etter en god dags arbeid. Det er en målsetting at alle har oppgaver å utføre som dekker reelle behov i landsbyen, verkstedet eller nabolaget og at alle utfører sitt arbeid etter egne evner og muligheter.

Livet selv er en kunstart

Kunst og kultur vever seg inn i alle aspekter av landsbylivet og skaper inspirasjon og glede i et større perspektiv. I skuespill, dans, musikk, sang, maling eller modellering lokkes de kreative evnene frem som finnes i alle mennesker. Like før hele landsbyen setter opp et skuespill er atmosfæren full av forventning og prestasjonsglede. Noe stort skal skje, og alle gir det beste av seg selv for at forestillingen skal lykkes. Feiringen av årets høytider er kulturelle og sosiale høydepunkter i landsbylivet. De kristne høytider gir inspirasjon til å søke i dybdene av livets gåter. Det sees lite på fjernsyn, men kino finnes, enten i selve landsbyen eller i nærmiljøet. Landsbyene gjestes jevnlig av musikere og andre kunstnere. Det legges forøvrig vekt på aktiviteter hvor alle kan være med og hvor aktiv deltagelse gjør tilskuerrollen mer meningsfull.

Fra eventyrfestival på Solborg
Foto: Jan Bang

Lære å leve, lære å bo som voksen

Enten det gjelder ønsket om et livslangt engasjement eller et tidsbegrenset opphold for å tilegne seg nødvendige ferdigheter, kan landsbyene gi omsorg, livskvalitet og utviklingsmuligheter.

Å bo i en landsby betyr å finne sin plass i et fellesskap i hverdag og fest, i fritid og arbeid. Gjennom menneskelig nærhet og gjensidig innsats for livet i landsbyen, dannes en trygg og utviklende atmosfære. Her oppstår et levende miljø som stimulerer den enkelte til å ta ansvar for seg selv og for andre.

Fra eventyret *Følgesvennen*, fremført av deltagere fra Grobunn og Solborg i 2007. Foto: Jan Bang

Landsbyboerne og medarbeiderne danner husfelleskap. De fleste måltider er felles og er viktige møtepunkter for samtaler og samvær. Et vakkert dekket bord og mat som smaker gir trivsel og glede til alle. Ofte utgjør gårdens egne produkter et innslag i menyen, noe som innebærer både velsmakende og sunn kost. Økologisk bevissthet kjennetegner alle aspekter av landsbylivet: matvarer, jordbruk, byggematerialer, energiforvaltning og resirkulering.

En levende og menneskevennlig arkitektur preger landsbyene. Det er lagt vekt på fargevalg og materialkvalitet i innredningen. Det finnes hus i ulik størrelse, fra små én-familie-hus til storhusholdninger med plass til 10-12 mennesker. Egen hybel kan også tilbys på enkelte steder.

Lone Norderhaug og Wenche Monsen fra Solborg. Foto: Borgny Berglund

Arbeid er en vesentlig side av landsbylivet og landsbyboere og medarbeidere står side ved side om mange av oppgavene i landsbyen. Det var derfor fra starten av klart at landsbyene ikke ville vurdere lønn i forhold til arbeidsinnsats. Konsekvensen av dette ble at de fleste av medarbeiderne ikke får lønn i vanlig forstand, men forvalter lønnsinntektene i fellesskap. Landsbyboerne forvalter selv sin uførepen-sjon i samråd med hjelpevergen. Både Landsbyboerne og medarbeiderne betaler for kost og losji til Landsbystiftelsen. Landsbyboerne kan søke om bostøtte fra Husbanken.

Økonomi og finansiering

Landsbystiftelsen mottar statsstøtte til driften i form av et rammetilskudd fra Sosial- og Helsedirektoratet. Det er ment å dekke driften av stedene.

Rammebidraget fra staten gir rom for vedlikehold og noe oppgradering av bygningsmassen, men all nyetablering må realiseres gjennom gaver, støttesøknader og lån. Noen landsbyer tilbyr også dagplasser i verkstedene. Disse plassene må betales av den kommunen søkeren kommer fra.

Den som måtte ønske å vite mer, eller kanskje være med på å støtte Landsbystiftelsens bestrebelser, kan ta kontakt med:

Camphill landsbystiftelse

v/Bokverkstedet,
Reidar Jensensgate 10,
7550 Hommelvik
Tel: 73 97 84 60

E-post: landsbystiftelsen@camphill.no
www.camphill.no

Søknad

Camphill landsbyene mottar mennesker med psykisk utviklingshemming og andre voksne med særlige omsorgsbehov. En søknad om plass rettes til den aktuelle landsbyen. Beboere til Camphill landsbyene tas kun inn på bakgrunn av kommunale vedtak. Det er vanlig at søkeren inviteres til en personlig samtale og et besøk i landsbyen. Videre vil det tilbys et prøveopphold i noen uker.

Dersom du ønsker å være medarbeider i en av landsbyene for kortere eller lengre tid, ta direkte kontakt med det aktuelle stedet. Camphill-landsbyene tar også imot unge mennesker som ønsker et praksisopphold før eller under studietiden.

Utdanning

Det er mulig å gjennomføre et studium ved Landsbyseminaret mens man arbeider i en av Camphill-landsbyene. Det første året er et introduksjonsår der de grunnleggende ideene for landsbylivet studeres. Etter dette kan man fortsette med en 3 årig blokk-utdanning i Helsepedagogikk og Sosialterapi. Utdanningen tar sikte på en helhetlig og allsidig utvikling av kunnskaper og ferdigheter med integrering av teori, kunstneriske øvelser og praksis. Det daglige arbeidet med mennesker med behov for særlig omsorg og støtte, danner tyngdepunktet i læreprosessen.

Det arbeides for tiden med å etablere en 4-årig yrkesveiledende blokk-utdanning på Bachelornivå.

Hanne Kveli og Magdalena Metcalfe fra Solborg. Foto: Borgny Berglund

Virksomhetene i Landsbystiftelsen

Alle foto:
Borgny Berglund

Solborg

Solborg ligger ved Hønefoss i Buskerud. Her bor det omtrent 50 mennesker. Fra Solborg er det vakkert utsyn mot Norefjell, mangfoldige mil vestover. Bak landsbyen begynner skogen som grenser til Nordmarka. Foruten gård og gartneri har landsbyen et urteverksted, veveri, bakeri og en gruppe som arbeider i skogen.

Henvendelse:

Solborg, 3520 Jevnaker
Tlf: (man-fre 9-12) +47 32 13 24 80
Faks: +47 32 13 20 20
E-post: solborg@camphill.no

Hogganvik

Hogganvik Landsby ligger i et typisk Vestlandslandskap ved Vindafjorden i Ryfylke. Landsbyen har utsikt mot fjorder og fjell. Gården, gartneriet og skogsdriften gir arbeid til de fleste. Her er også ysteri og et lite snekkerverksted. 35-40 mennesker bor i Hogganvik Landsby.

Henvendelse:

Hogganvik Landsby, 5583 Vikedal
Tlf: (man-fre 9-12) +47 52 76 01 11
Faks: +47 52 76 04 08,
E-post: hogganvik@camphill.no
www.camphill.no/Hogganvik

Vidaråsen

Vidaråsen er den eldste og største av landsbyene i Norge og ligger i Andebu i Vestfold. I dag bor det omkring 120 mennesker her. Landsbyen ligger fredelig til i et kupert landskap omkranset av skoger og jordbruksarealer. Vidaråsen driver foruten gården og gartneri; meieri, toveverksted, snekkerverksted, veveri, urteverksted og en butikk. Her finnes et kapell og en stor sal hvor det holdes konserter, teaterforestillinger, foredrag og allmøter. Vidaråsen har også et terapihus for mennesker som trenger ekstra pleie. Det legges fokus på individets behov for utvikling og trivsel.

Henvendelse:

Vidaråsen Landsby, 3158 Andebu
Tlf: (man-fre 9-15) +47 33 44 41 00
Faks: +47 33 44 40 01 E-post: office@vidaraasen.no

Jøssåsen

Jøssåsen ligger i Malvik kommune i Sør-Trøndelag. Her bor omtrent 50 mennesker fordelt på 5 Familiehus og andre bosituasjoner. I tillegg kommer det på dagtid ca. 10-12 personer fra lokalmiljøet som tar del i arbeidet. Foruten gårdsdriften har landsbyen et kulturhus, veveri, bokbinderi, keramikkverksted, snekkerverksted og en gruppe som arbeider med vedhugst. Jøssåsen tilbyr dag plasser til Malvik Kommune.

Henvendelse:

Jøssåsen Landsby, 7550 Hommelvik
Tlf/faks: (man-fre 9-13) +47 73 97 12 22
E-post: office@jossasen.no (kontoret)
mail@jossasen.no (informasjon)
application@jossasen.no (søknad)

Virksomhetene i Landsbystiftelsen

Vallersund Gård og Framskolen

Vallersund Gård ligger vest på Fosenhalvøya, helt ute ved havet.

Her er det øyer, hav og fantasifulle fjellformasjoner så langt øyet kan se. Vallersund er et gammelt kysthandelssted som nå er blitt til Camphill-landsby. Her drives foruten gårdsbruk; bakeri, veveri, gartneri, urteverksted og butikk. Vallersund Gård tar også imot voksne rusmiddelskadede mennesker. Det bor omtrent 50 mennesker i landsbyen.

Henvendelse:

Vallersund Gård
7167 Vallersund
Tlf: (man-fre 9-12) +47 72 52 70 80
Faks: +47 72 52 70 99
E-post: vallersund-gaard@camphill.no

Framskolen er et toårig lærested for unge voksne utviklingshemmede mellom videregående skole og et aktivt yrkesliv.

Henvendelse Framskolen

Vallersund gård,
7167 Vallersund
Telefon: +47 72 52 70 80
E-post: framskolen@camphill.no

Det Økologiske Hus

«Det Økologiske Hus» vil bygge opp foredlingsverksteder og butikker for biodynamiske og økologiske produkter. Samtidig skal det gis et godt arbeidstilbud til mennesker med ulike behov for tilrettelagt arbeid. Det er et mål å ta i bruk moderne utstyr som kan forbedre prosessen og den enkeltes mulighet til å utføre sine arbeidsoppgaver. «Det Økologiske Hus» består av Corona (safteri, sylting og tørking), Rotvoll Landhandel (økologiske dagligvarer og gaveartikler), Rotvoll Bakeri (iodynamisk brød).

Henvendelse:

Det Økologiske Hus, Rotvoll Allé 1, 7053 Ranheim
Tlf: +47 73 84 76 00 Faks: +47 73 84 79 00
E-post: corona@rotvoll.no

Kristoffertunet

Kristoffertunet ligger landlig til ved Rotvoll, i kort avstand til Trondheim by. Dette er et av Trondheims vakreste områder, bare noen steinkast fra sjøen og omkranset av parklignende arealer. På Kristoffertunet utføres først og fremst gårdsarbeid og gartnerivirksomhet, blant annet i stedets store drivhus. Landsbyen har også ei vevstue og et urteverksted. Det bor ca. 25 mennesker på Kristoffertunet. I tillegg gis det tilbud om dagsplasser.

Henvendelse:

Kristoffertunet, Hans Collins vei 5, 7053 Ranheim
Tlf: (man-tors 9-15) +47 73 82 68 50 Faks: 73 82 68 51
E-post: kradmin@kristoffertunet.no
Inntak: hegehorn@kristoffertunet.no

Cogito - Forum for kunst, filosofi, litteratur og samtid

Tidsskriftet Cogito vil være et møtested for spirituelt og skapende arbeide. Rudolf Steiners frihetsfilosofi og erkjennelsesvei er en inspirasjonskilde.

Temaene vi tar opp kommer til syne gjennom fordypende artikler, intervjuer, diktning og gjendiktning.

Utkommer to ganger i året

Bestillinger sendes til:

Axel Bojer
Flafjellet 20a
1454 Fagerstrand
post@forumcogito.no
www.forumcogito.no

90,- for nummer 18 (+ porto)
50,- for eldre numre (+ porto)
180,- for ett års abonnement

ABONNER PÅ ØKOLOGISK LANDBRUK!

Fagbladet Økologisk Landbruk inneheld fagartiklar om praktisk økologisk jord- og hagebruk frå inn- og utland. Rådgivarar i Norsk Landbruksrådgiving frå heile landet skriv artiklane. I tillegg publiserer fleire forskarar artiklar i bladet. Dette gjer at du får ta del i den nyaste kunnskapen innan økologisk landbruk. Bladet kjem ut med 4 nummer i året.

Les meir om oss på <http://okologisk.lfr.no>

Ja takk!

- Eg vil abonnere på Økologisk Landbruk for 350 kr.
- Eg vil gjerne ha eit gratis prøvenummer
- Eg vil gjerne gjere eit gaveabonnement til

Namn:

Adresse:

Sendast til: Økologisk Landbruk BA
2686 Lem

E-post: okologisk.landbruk@lfr.no
SMS: 954 06 419

FRAMskolen

på Vallersund Gård

Et toårig lærested for unge voksne utviklingshemmede mellom videregående skole og et aktivt yrkesliv

Framskolen setter seg som mål, gjennom to års læring, å kunne gi elev, pårørende og eventuelt den kommunale omsorgstjeneste innsikt i hvilke muligheter den enkelte elev har i forhold til framtidig boform, videreutdanning og yrkesvalg

Framskolens tre grunnmotiver:

FORSTÅ VERDEN (undervisning)

- Utforsk verden, nasjonalt og internasjonalt
- De andre og meg selv
- Parforhold og seksualitet
- Teater, drama, sang, musikk, maling og diktskriving
- Utvikle evnen til å uttrykke seg
- Lær å sende e-post og å finne frem på internett

LEVE I VERDEN (bo- og hverdagsferdigheter)

- Pleie av bolig og klær
- Planlegge
- Gjøre innkjøp
- Lage mat og stelle i stand til måltid til hverdags og til fest
- Bruk og forståelse av penger og regnskap
- Tid og tidsbegreper

ARBEIDE I VERDEN (i verkstedene)

- Arbeid i bakeri
- Veve i veveriet
- Samle urter til urteverkstedet
- Arbeide med i husholdningen
- Arbeide med i jordbruk og gartneri

Fritid og friluftsliv

- Friluftaktiviteter på sjøen og i fjellet
Opplæring i ridning, båtliv og fjellvandring går også inn som en del av undervisningen
- Deltagelse i aktiviteter i nærmiljøet
- Uforpliktende samvær, dans og lek

Det første året bor elevene på internat

Det andre året bor elevene mer selvstendig

LULLEBERG WOLD 72 52 27 40

For nærmere informasjon (helst mellom 12.00 og 14.30):

Dag Balavoine eller Hanna Schmeding

Telefon 72 52 70 80/99 60 88 10

Du kan også skrive til framskolen@camphill.no eller

Framskolen på Vallersund Gård, 7167 Vallersund

CAMPBILL – NORGESKALENDER 2010

JANUAR

Torsdag 7. – søndag 10.

Nothern Community retreat i Finland

Onsdag 20. – mandag 25.

Art Retreat – Svetlana, Russland.

Torsdag 21. – lørdag 23.

Lederforum på Jøssåsen

Torsdag 28. – søndag 31.

Baltic seminar – Pahla?

Fredag 29. – lørdag 30.

”Social care and inclusion” kurs med Julia Wolfson – Rudolf Steiner Høyskolen. Oslo.

FEBRUAR

Mandag 1. – tirsdag 2.

Samtaler med landsbyboere.

Kurs med Julia Wolfson – Jøssåsen.

Onsdag 3. – torsdag 4.

Hovedstyremøte – Hommelvik.

Tirsdag 3. – søndag 8.

Focus Group meeting – Bodensee, Tyskland.

Onsdag 17. Askeonsdag

Torsdag 18. – lørdag 21.

Northern Region Land meeting – Hogganvik.

Mandag 22. – fredag 26.

Ungdomstreff – Fjellheimen.

Torsdag 25. – mandag 1. mars

Art Retreat – Svetlana, Russland.

MARS

Torsdag 4. – søndag 7.

Introduksjonskurs for unge medarbeidere – Soleggen

Onsdag 11. – lørdag 14.

Northern Region Group – Kaupunkikylä, Finland.

Torsdag 18. – søndag 21.

Baltic seminar – Rozkalni?

Tirsdag 23. – torsdag 25.

Lederforum med koordinatorene og økonomiansvarlige.

Søndag 28.

Palmesøndag

APRIL

Søndag 4.

Påskedag

Onsdag 15. – lørdag 18.

Northern Region Dialogue – Staffansgården, Sverige.

MAI

Torsdag 13.

Kristi Himmelfartsdag.

Torsdag 13. – Fredag 14.

Fagdag for Norsk forbund for helsepedagogikk og sosialterapi.

Søndag 23.

Pinsedag

Torsdag 27.

Hovedstyremøte.

JUNI

Fredag 4.

Hovedstyremøte.

Fredag 4. – søndag 6.

Representantskapsmøte – Jøssåsen.

Onsdag 17. – lørdag 20.

Focus Group meeting – Ballytobin, Irland.

Torsdag 24.

Sankthans.

For oppdatering og endringer ta kontakt med:

JAN BANG:

Epost: janbang@camphill.no

Tlf.: + 47 481 29 653

Bli abonnent på Landsbyliv!

Bli kjent med landsbylivet og få tilsendt bladet for kun kr. 300,- pr. år

FOR BESTILLING: E-post: landsbyliv@camphill.no eller telefon: 481 29 653